

VOORWOORDje

Waarom nou nog weer een verzameling teksten, zal de oplettende lezer misschien denken.

Maar deze stukjes zijn een beetje anders.

Ze werden geschreven vanuit een plotselinge inval; serieus, soms diep, maar vaak ook kritisch of ironisch, over spirituele zaken maar ook over actuele dingen die onder mijn aandacht kwamen. Soms waren persoonlijke ervaringen de aanleiding.

Ik ben van nature een denker en een schrijver, en mijn gedachten vloeien het beste via m'n vingers.

Denk met me mee, misschien vind u er iets in dat de moeite van het lezen waard is.

Loes Modderman, 2012

INHOUD

1. De weg en het doel
2. Familiegesciedenis
3. De diepe grond van het noemen
4. Hoe ziet de hemel eruit
5. De verschuiving
6. Waarom ik in het kwaad geloof
7. Wachten en verwachten
8. Zijn wij gek, blind, of oliedom
9. Zaadje
10. Vertrouwen
11. Toeval bestaat
12. Bij de Jehova's
13. Alweer
14. Fantasy
15. Aangeraakt
16. Onderscheiding der geesten
17. Omgedraaid
18. Rondzingen
19. Hulpverlening
20. Markt
21. Patronen
22. Uitgesproken
23. Vastgelopen
24. Galgenhumor
25. Verandering van Paradigma
26. Op is op
27. Werkelijkheid
28. Hospice
29. Sluipend gif
30. Logica
31. Tijd
32. Over scepsis
33. Leeghoofden
34. Over geestelijk groeien
35. Dubbel
36. Geloof, bewijzen, wereldbeeld
37. De geit
38. Spiritualiteit
39. Geesten, maar welke
40. Een ervaring
41. Een sprookje van de werkelijkheid
42. Schedels
43. Oud of nieuw
44. Paranormale journalistiek
45. De ceder
46. Woorden
47. Geen keus
48. Uitstervend
49. Boekengek
50. In de bus

1. DE WEG EN HET DOEL

Wij mensen zijn op zoek naar een doel. Een plek, een geloof, een overtuiging of een levensvulling die ons het gevoel geeft dat er zin zit in ons bestaan. Zolang wij dat niet hebben gevonden voelen we ons doelloos.

Mensen zitten zo in elkaar, daar is niets aan te doen.

Mystici noemen ons zoeken 'heimwee naar het paradijs'; een soort onberedeneerd verlangen naar iets wat we ooit verloren hebben.

Er zit in onze ziel dat vonkje goddelijkheid dat ons voortdrijft op zoek naar een echte, blijvende, alles verterende eindbestemming. Menige godsdienst plaatst die bestemming na onze dood, en veroordeelt consequent het aardse bestaan als een surrogaat of een begoocheling.

Spiritualisten zien het leven na de dood als een voortzetting van iets wat er altijd is, voor, tijdens en na dit leven.

Maar toch zijn ook wij op zoek. Wij zoeken ultieme bewijzen.

Dat doel wordt nooit gehaald. Geen enkel medium kan ons die felbegeerde zekerheid geven. Even misschien, maar nooit voor goed. Nooit voor nu en altijd.

Dat komt omdat 'zekerheid' de twijfel niet wegneemt. Het verlangen blijft. Behalve als we werkelijk iets ervaren hebben dat ons in contact heeft gebracht met het mysterie van ons leven: een bijna dood ervaring, of een mystieke ervaring, of een openbaring die sommige mensen 'verlichting' noemen. Dan 'weten' we, en daar brengt niemand ons vanaf.

Mensen die een berg beklimmen zijn op weg naar hun doel: de top.

Wie zich begeeft op bedevaart is op weg naar een doel: het heiligdom of de plaats die het middelpunt is van zijn religie; de plek waar zijn geloof gestalte krijgt.

Monniken die hun leven op één plaats slijten zijn op weg naar hun doel: God, of Verlichting, wetend dat er, net als bij bergtoppen, steeds weer een doel achter het doel ligt.

Biedt een bergbeklimmer of pelgrimsroute-loper een helikopter aan om hem makkelijk op z'n bestemming te droppen, en hij zou kiezen voor de weg erheen, de inspanningen, de ontberingen, en de hoogtepunten van zijn tocht. Hoe moeilijker de weg, hoe groter de overwinning als het doel gehaald is.

Heilig of profaan: we ondernemen een tocht met het oog op een doel. Zonder vooropgezet doel kunnen we net zo goed thuisblijven, lichamelijk of geestelijk. Maar zonder weg zou het doel geen doel meer zijn, dan was het gewoon een plaats in de wereld, of een toestand van de geest.

Maar, afhankelijk van wat ons doel is geweest, kan er een anticlimax volgen. Een gevoel van triomf, maar ook van leegte. Wat nu? Is dit het nou? Wat wordt de volgende uitdaging? Is er nog een hoger doel dan dit?

De top is bereikt, de ervaring die ons zo het gevoel gaf te 'leven' is voorbij. Er is voldoening - maar ook melancholie: En ook de zekerheid dat we opnieuw een doel moeten vinden om ons leven zin te geven.

Het gaat dus, vreemd genoeg, uiteindelijk om die *weg naar het doel*, en niet om het doel zelf.

In een documentaire over 'El Camino', de pelgrimstocht naar Santiago de Compostella in noord Spanje, bleek ook weer hoe belangrijk die weg is voor wie hem gaan, en hoe relatief onbelangrijk de aankomst. Het is mooi dat je't gehaald hebt, maar die *tocht* is waar het om gaat. Het doel is slechts een markering. Ver weg gaan om dichterbij jezelf te komen, vertaalde de reporter.

Soms komt de weg achteraf. Mensen die een BDE hebben meegemaakt of door de bliksem zijn getroffen van een mystieke ervaring, gooien hun leven om en gaan hun ster achterna. Zij zoeken hun weg aan de hand van wat ze ervaren hebben. Het 'inzicht' laat hen niet los, en ze zoeken zich een weg erheen, met moeite en vallen en opstaan, maar wetend dat er een doel is, een eind- of misschien een beginpunt.

Tijdens het gaan van die weg veranderen we. De bergbeklimmer wordt teruggeworpen op zichzelf en ontstijgt zijn normale zorgen, de bedevaartganger komt zichzelf tegen in anderen die dezelfde tocht ondernemen, en helpt de achterblijvers. De mysticus en de zoeker ervaart het goddelijke in een enkele glimp van wat er achter de dingen ligt, en dat is genoeg. Een creatief proces houdt ons bezig en gaat soms onverwachte kanten uit die ons andere inzichten geven.

Hoe het ook zij, we zijn er nooit.

Wat ons doel ook is, de weg moet worden afgelegd en dáár ligt waar het uiteindelijk om gaat: de kleine vaak onopvallende wonderen, de kansen, de scheppingsmomenten.

Volgens sommige tradities scheidt God de wereld ieder moment opnieuw, en is het werk nooit af.

Zo is het ook met ons leven. Het doel is een ijkpunt, maar het gaan van de weg, dat is waar de zin van ons bestaan te vinden is.

2.

FAMILIEGESCHIEDENIS

In Lourdes heb ik, op zoek naar beeldjes voor mensen die er graag een wilden hebben, heel wat Maria's door m'n handen laten gaan. Hoewel ze allemaal de typische witte jurk en blauwe gordel hebben waaraan men de Lourdesmaria herkent, zijn de gezichten allemaal anders. Maar blauwe ogen, lichtbruine haren en een rozenkrans, daar valt niet aan te ontkomen.

Geen wonder dat veel katholieken denken dat Jezus en Maria tot hun geloof behoorden.

Voor mensen die nooit in levenden lijve door iemand gezien zijn, zijn Jezus en zijn moeder merkwaardig vaak geïdentificeerd. Alles en iedereen die verschijnt, of lijkt te verschijnen op een ongewone plaats, een baard heeft en een enigszins wit voorkomen, kan voor Jezus doorgaan. Hetzelfde geldt voor Maria, behalve de baard natuurlijk. Wat willen we toch graag weten hoe die mensen eruit hebben gezien. De beelden kennen we allemaal, en de iconografie van heiligen bepaalt het beeld van onze fantasie.

Maar zouden we al die beelden naast elkaar leggen, dan lijken die Jezussen, Maria's en heiligen absoluut niet op elkaar. Wel hebben ze één ding gemeen: Maria, Jozef en Jezus zien er niet joods uit. Terwijl dat nou toch het enige is wat zeker het geval is geweest. Wat is er mis met een semitisch uiterlijk? Langs welke vreemde wegen is de heilige familie ontdaan van zijn etnische kenmerken?

Antisemitisme is niet alleen zichtbaar in wat er is, maar zeker zozeer in wat er niet is.

Jezus en Maria stonden in een rijke traditie die met het Christendom niets van doen had, aangezien dat toen nog niet bestond. Paulus, de eerste theoloog, heeft het Christendom uitgevonden en verspreid en daarbij handig gebruik gemaakt van de heidense sentimenten. Zonder Paulus was het Christendom als een kleine joodse sekte een roemloze dood gestorven. Ook Paulus was een Jood, net als Petrus en Johannes en de rest. En ook zij zijn in de iconografie ontdaan van wat hun rechtens toekomt: hun eigen etnische afkomst.

Dat wat we zeggen lief te hebben wordt gemangeld en gevormd naar onze eigen wensen.

En daarmee is ons historisch besef afgegleden tot het niveau van mollige cherubijntjes en schattige blonde krulletjes. Waar de geschiedenis wordt geloofchend staat de deur wijd open naar interpretatie zoals het ons het beste uitkomt. Jezus, en de traditie waar hij uit voortkwam en waar hij zijn leringen aan te danken had, zijn ons, innerlijk en uiterlijk, ontgaan.

3. DE DIEPE GROND VAN HET NOEMEN

Namen....

Wanneer er een kind op komst is kijken we soms in boeken wat de naam betekent, maar meestal komt dat pas achteraf, en kiezen we om hele andere redenen. Een naam moet 'lekker klinken' en liefst passen bij de achternaam, of bij de namen van de andere kinderen. Ook moet de drager geen problemen krijgen met zijn initialen. Het jongetje dat Willem Cornelis heet zal z'n leven lang doorgaan voor W.C.

Iets om bij stil te staan voor het te laat is.

Namen zijn in, of uit. Er zijn populaire namen en zeldzame of zelfs unieke namen, traditionele namen en verzonnen namen.

Namen. Ik heb ze altijd intrigerend gevonden. Vooral om de diepere grond onder de naam, en die wil ik hier in het kort verkennen. Want wat geloven we als we onze kinderen naar iemand 'vernoemen' ? In de katholieke traditie gaf men kinderen vroeger namen van heiligen, die samenvielen met de grootouders waarnaar vernoemd werd. Maar of het gekozen voorbeeld nou een Sint of een popzanger is, in alle gevallen is er de bewuste of onbewuste wens dat het kind iets zal meekrijgen van de kracht, aantrekkelijkheid, talenten of vroomheid van degene naar wie hij vernoemd is. De ouders kiezen, het kind moet het waarmaken.

Worden opgezadeld met een scheldnaam is pijnlijk, het raakt ons in onze ziel en brengt onze identiteit in gevaar.

Van onze omgeving verwachten we dat ze onze naam niet verwarren met die van een ander, en hem goed uitspreken en schrijven. We zijn niet zomaar iemand, we willen bij onze eigen naam genoemd worden.

"Voor wie ik liefheb wil ik heten", schreef Neeltje Maria Min, en het gedicht maakte haar op slag beroemd. Zo intuïtief hebben we weet van het belang van de Naam.

Soms kiezen we onze naam zelf. Om te beginnen bij onze eigen Christelijke traditie: wie vroeger intrad in het klooster koos zichzelf een nieuwe naam. Annie Derks werd Zr. Annunciata, om maar iets te noemen. Men raakte met die naam zo vergroeid dat men op den duur niet anders wist. Maar het krijgen van een kloosternaam had een diepe grond: men gaf daarmee te kennen dat men het oude leven achter zich liet, en zich bekleedde met een nieuw, aan God gewijd bestaan.

Kloosterlingen die uittraden hadden vaak grote moeite om hun naam, het symbool van hun religieuze identiteit, achter te laten.

Naam is ziel, is wezen.

Veel mysterie- en Oosterse tradities kennen hetzelfde gebruik. Dat werd bij ons heel duidelijk in de glorie-tijd van Baghwan, toen alle sanyassins zich behalve met rode kleren ook plotseling toiden met kleurrijke en soms moeilijk uit te spreken Indiase namen.

Maar zij zijn de enige niet. In het Westers en in het Islamitisch Soefisme bestaat hetzelfde gebruik.

Wie werkelijk het pad wil gaan krijgt bij zijn inwijding een nieuwe, en betekenisvolle Islamitische naam, die hij draagt met trots. In die naam is geborgen alles wat diegene wil zijn. Worden wat je bent, want de naam wordt je gegeven op grond van wat er in je gezien wordt.

Benoem het, en het wordt werkelijkheid. Zo magisch is een naam. Prachtig, vind ik.

In het orthodoxe Jodendom krijgt een kind twee namen: een dagelijkse en een die alleen in rituelen gebruikt wordt. Die naam komt natuurlijk uit TeNaCH (het Oude Testament) Een kind wordt bij zijn bijbelse naam genoemd als het Bar (zoon) of Bat (dochter) Mitzwa (van de geboden) wordt: met 13 en 12 jaar, een overgangsrитуeel van kind naar volwassen aansprakelijkheid. Op iemands graf komt zijn bijbelse naam. De bijbel zelf kent een aantal naamsveranderingen: Abram wordt Abraham, Sarai wordt Sarah (Gen. 17), Petrus was Simon Bar Jona, en Saulus van Tarsus werd Paulus, na zijn bekering op de weg naar Damascus. Nieuw leven, nieuwe naam.

God zelf gelooft in namen. Als Mozes God naar zijn naam vraagt (Exodus 3:14) zegt God: "Ehyeh Asher Ehyeh" :Ik ben die is", of: "Ik ben die zal zijn" En hij voegt eraan toe: zeg maar dat 'Ehyeh' je gezonden heeft: de God van jullie vaders, de God van Abraham, Izaak en Jacob. Dit zal voor altijd mijn Naam zijn, en zo wil Ik genoemd worden.

Maar die naam is geen Naam, hij is het Wezen van God, geopenbaard en tegelijk verborgen in dit prachtige verhaal. God

heeft vele namen in Tenach.

De Joodse traditie verbiedt God bij zijn vierletterige naam, het Tetragrammaton, te noemen.

Toen de Tempel van Salomo nog bestond werd één maal per jaar, op Jom Kippoer (Grote Verzoendag) de Naam door de hogepriester aangeroepen, in het Heiligste der Heiligen.

Niemand wist de juiste uitspraak dan hij alleen.

Vaak wordt God 'HaSjem' genoemd, wat simpelweg 'De Naam' betekent. Afhankelijk van de traditie vinden we in de Bijbel de naam 'Elohim', een meervoudsvorm, die in de Statenvertaling vertaald wordt als 'Heer der Heerscharen', of Jahweh, zoals voor het gemak het Tetragrammaton wordt uitgesproken. Maar niet door Joden. Een Jood zegt dan 'Adonai': Heer. Want de Naam is 'HaShem HaMeforash', de onuitsprekelijke Naam. En zo heilig is die Naam dat onherstelbaar beschadigde Torahrollen en gebedenboeken worden begraven, met eerbied en rituelen, alsof het om een mens ging.

Wij kunnen God en elkaar be-noemen met duizend namen, maar het wezen, gevoeld en ervaren in Namen, blijft voor ons verborgen.

4. HOE ZIET DE HEMEL ERUIT?

Dat willen we allemaal wel weten, en Spiritualisten kunnen daar een redelijk gedetailleerd idee over hebben

aan de hand van mediamieke beschrijvingen. Maar niet iedereen heeft een dergelijk aards hulpmiddel. Orthodoxe Christenen moeten het van de Bijbel hebben, en die, is nou eenmaal voor veel interpretaties vatbaar. Toch leuk om het beeld van de Hemel nog eens onder de loep te nemen. Op een Christelijke site vond ik een met Bijbelteksten onderbouwde beschrijving. Bijbelvast hoeft u niet te wezen. Ga met me mee....

Stel je voor, zegt de schrijver, dat we op een uitgestrekte vlakte staan, met een hemelse stad die boven ons uittorent in stralende schoonheid. Als we onze ogen op de stad richten, is het eerste wat ons opvalt de massieve muur van jasper. Johannes de apostel beschrijft het zo: "Het licht was als een kostbare steen, als een jasper ◀ steen, helder als kristal."

We weten dat deze halfedelstenen doorzichtig zijn, zodat het licht erdoorheen kan schijnen. Van deze jaspis muren gaan daarom briljante stralen uit in verblindende kleuren die

iedereen kan zien. De glorie van de stad zal dus zichtbaar zijn van veraf, en zelf degenen die buiten de muren van de stad verblijven zullen delen in haar straling.

Tot zover even de schrijver.

Waar de muren van 'het Nieuwe Jeruzalem' ook van gemaakt mogen zijn, van jasper, of liever jaspis, zijn ze zeker niet. Jaspis is een steensoort die zich in alle kleuren in de natuur laat vinden, van lichtgeel tot donkerrood, maar doorzichtig is hij niet. Wel mooi. Absoluut.

Maar als u daarboven aankomt, wees dan niet teleurgesteld omdat de muren van de stad niet van Jaspis zijn.

U bent gewaarschuwd.

Verder met het verhaal.

Hoewel de muur rond de stad echt is, is hij ook symbolisch. Het doel van de muur is niet om de stad tegen indringers te beschermen want God heeft geen vijanden in de Nieuwe Aarde. Omdat de muur 216 feet (70 m)

hoog is, laat hij indrukwekkend zien dat niemand de stad zonder Gods genade binnenkomt. De muur is te hoog om te beklimmen (ziet u het voor u?) en de enige toegangen zijn 12 bewaakte poorten. Vereiste voor toegang is verlossing (door Christus), en niemand die Gods plan heeft verworpen zal naar binnen kunnen. Verlossing is de gave van God aan hen die nederig hun behoefte aan vergeving belijden en die Jezus Christus

ontvangen als hun Redder.

Ik kan niet helpen dat ik me nu voorstel hoe miljarden daar staan te dringen voor de poorten van de stad, en afgewezen worden omdat ze toevallig in het verkeerde geloof zijn geboren. Gelooft u in zo'n God? Nou, ik niet. Als de hemel zo zou werken, geef dan mijn portie maar aan fikkie.

Het volgende dat onze aandacht trekt, vaart de schrijver verder, is de fundering van edelstenen. Hoewel veel bijbelstudenten geloven dat deze juwelen alle kleuren van de regenboog weerkaatsen, weten we niet de precieze karakteristieken van iedere steen (hee, hoe is dat nou mogelijk?).

De schrijver geeft nu een opsomming van edelgesteenten die ik u zal besparen, ze staan in de Bijbel. De straten van de stad zijn van puur goud, als transparant glas (Openbaring 21: 12,21).

Er volgt nu een theologische verhandeling over de paarlen poorten en dat Jezus voor onze zonden is gestorven. Over theologie valt niet te twisten.

Naarmate ik verder lees in dit taaie verhaal over kristallen rivieren en brede lanen van goud en de puurheid en zegen en liefde....

En ja, iedereen kan binnenkomen, maar dan moet hij zich wel even bekeren.

Boeddhistische monniken, Hindoeïstische heiligen, Islamieten, gewone mensen van ieder geloof, Joden (o foei, nog nooit het licht gezien!) Spiritualisten en Spiritisten, wij allen zijn verdoemd.

Er is geen hoop dat wij deze hemel ooit mogen betreden. Voor ons zal het een visioen blijven, wij gaan de paarlen poorten niet door om te flaneren op het gouden plaveisel. Wij mogen alleen tegen de jaspis aankijken, die voor ons geen licht zal doorlaten.

Dan nog maar even genieten van deze prachtige aarde, zolang het kan.

5. DE VERSCHUIVING

In de geschiedenis van het Spiritualisme zijn flink wat mediums voorgekomen die in een andere tijd en een andere visie voor heks of magiër waren versleten. Het is dat het Spiritualisme hun buitengewone gaven van een sociaal kader voorzag, want anders was het waarschijnlijk niet goed met hen afgelopen.

Waarom er in de tweede helft van de 19de eeuw en de eerste decennia van de 20ste zoveel fysiek mediumschap aan het licht kwam is een vraag die we niet kunnen beantwoorden. Misschien zat het in de lucht. Misschien was het de wil van de geestenwereld om het Spiritualisme flink te promoten.

Feit is dat, hoewel er nog altijd goeie en begaafde mediums zijn, het fysieke mediumschap met de spectaculaire en tegen-alle-wetten-in verschijnselen zo goed als uitgestorven is.

En niet alleen in het Westen; ook in India is de magie niet meer wat ze een eeuw geleden was.

Sai Baba deed z'n best om nog wat vibuti te toveren, maar ook hij werd van bedrog beschuldigd.

Uri Geller zoekt een opvolger, want het lepels buigen begint steeds lastiger te worden.

En mensen die leviteren, waar vind je die nog tegenwoordig?

Maar laten we niet wanhopen. Er vindt een verschuiving plaats. Kinderen blijken over telekinetische gaven te beschikken. Velen zijn helderziend. Geesten worden meer dan ooit gezien en bestudeerd. Tienduizenden mensen houden zich bezig met EVP, het opnemen van stemmen uit een andere dimensie.

BDE's en astrale belevenissen zijn niet langer iets om je mond over te houden.

Nieuwe verschijnselen doen zich voor, en oude worden herontdekt. Aan monumenten uit de steentijd worden met elektronica en wichelroedes geheimen ontputseld en de aarde zelf blijkt magische eigenschappen te hebben waarvan wij de geheimen na duizenden jaren weer op het spoor komen. Planten en cellen communiceren met elkaar en met ons. Onze hersens zijn aangesloten op elkaar.

Die verschuiving heeft ook plaats in de wetenschap. De koele materialistische visie op ons menszijn is achterhaald. Door velen wordt die visie nog met de moed der wanhoop verdedigd, maar ooit wordt er een punt bereikt waarop de weegschaal doorslaat naar een spiritueler paradigma. We zijn er bijna.

Geen reden tot wanhopen dus. Voor wie van het mysterie houdt: we zitten ziet zonder, bij lange na niet, en de wereld is intussen, onopgemerkt voor de meesten, een soort bizar circus geworden waar UFO's,

orbs, graancirkels en onverklaarbare gebeurtenissen rondzoemen op internet en in de hoofden van miljoenen mensen.

We kunnen klagen over te weinig aandacht voor het paranormale, maar een **Google.com** uitstap laat een ander beeld zien: **Paranormal: 20,100,000 hits. Loch Ness: 9,520.000 hits. UFO's: 5,390.000 hits. Orbs: 2,260.000 hits. Graancirkels 1,770.000 hits. Onverklaarbare fenomenen: 490.000 hits. Cryptozoölogy (de kennis van onverklaarde diersoorten): 660.000 hits.**

Healing spant de kroon: 59,100.000 hits.

Spiritualisme doet het ook niet gek trouwens: 2,580,000 hits

Had u dat gedacht?

Er is alle reden om aan de aard van de werkelijkheid te twifelen.

Daarin worden we gesteund door fysici die ons vertellen dat de stoffelijke wereld op het allerkleinste niveau, het quantum niveau, alles te maken heeft met bewustzijn.

En dat deeltjes die ooit verbonden zijn geweest dat blijven, ongeacht de afstand. En dat alles vibreert.

Dat wisten de oude Indiërs ruim 3000 jaar geleden al.

Wat ze ook al wisten was dat alles wordt opgeslagen en niets verloren gaat.

En dat astrologie onze verbondenheid met het universum bevestigt.

En dat we geest zijn met een lichaam erom.

Geweldig toch?

Is het leven niet machtig interessant?

6. WAAROM IK IN HET KWAAD GELOOF

Als ik met mensen praat en zeg dat ik zowel in Goed als in Kwaad geloof, dan zie ik sommigen verstijven.

Waarschijnlijk roept zo'n uitspraak een brandlucht op, Jeroen Bosch taferelen en onaangename types met een bokkepoot.

Zo bedoel ik het niet.

Opgegroeid in een vrijzinnig milieu en hier en daar wat bijlerend geloof ik niet in een hel en niet in de duivel als wel- omschreven persoon, zomin als ik in een God met een baard geloof. De duivel is een verpersoonlijking, een aanspreekpunt, een icoon van menselijke makelei. Zoals de God van Michelangelo dat is voor de andere kant.

Met de werkelijkheid (zoals ik die aanhang) hebben beiden niets te maken.

Er is geen enkele religie waarin het Kwaad geen rol speelt. We kunnen rustig spreken van een oermenselijke ervaring. Beide polen zijn terug te vinden in zo ongeveer alle mythologieën van de wereld. Goed en Kwaad, onverbreeklijk verbonden in ons menselijk bewustzijn, onze kunst, en onze verhalen. Daar hecht ik aan. Steeds weer blijkt dat zulke oergegevens niet op drijfzand berusten. Beelden komen ergens uit voort, en het is onverstandig om ze naar het rijk der fabelen te verwijzen.

Merkwaardig genoeg doen de meesten van ons dat niet met God (hoe vaag die ook 'leeft' in de meeste mensen), maar wel met 'den duivel', of liever: met alles waar die voor staat. Natuurlijk heb ik over het onderwerp nagedacht, verder dan m'n respect voor mythologie.

Het is voor de hand liggend om menselijk kwaad te zien als een gevolg van onze onvolkomenheden.

Dat is ongetwijfeld het geval...meestal. We kunnen alles psychologisch verklaren, zowel goeie als slechte dingen die mensen elkaar aandoen, en dan hoeven we er verder niet mee te zitten.

Human condition, jatoch? Nietdan?

Maar er is ook Kwaad met een hoofdletter. Kwaad dat plezier heeft in het lijden van anderen. Kwaad dat keuzes maakt TEGEN het leven.

Psychoanalist Erich Fromm heeft dat zo mooi gezegd in zijn '*The Anatomy of Human Destructiveness*' : Er zijn mensen die fundamenteel en onder elke omstandigheid kiezen voor Dood, en er zijn mensen die altijd kiezen voor Leven. De meeste mensen bewegen zich tussen het een en het ander.

Als voorbeelden van 'doodkiezers' bespreekt hij , hoe kan het anders, Hitler en Stalin, maar ook Franco, wiens 'battlecry' was: 'Vive la Muerte' ; Leve de Dood. Als ultieme levenskiezer: Albert Schweitzer. Nu zouden we daar nog mensen als Frère Roger, Dag Hammarskjöld, Moeder Theresa, en talloze anderen aan toe kunnen voegen.

Net zoals het rijtje doodkiezers de laatste jaren flink is gegroeid.

Ik ben er met Goethe van overtuigd dat een mens zijn ziel moet bewaren en bewaken, want we kunnen hem kwijtraken, en niet alleen in SF of griezelverhalen. Dat lijkt esoterische onzin, maar ook dat is een diepe menselijke ervaring die we in sprookjes terugvinden: mensen die hun ziel (aan de duivel) verkopen - *ten behoeve van hun egotistische en materiële belangen*. In diezelfde sprookjes is de duivel datgene wat ons in het oor fluistert dat het ons *recht* is om onszelf te verrijken ten koste van anderen. Met het grootste gemak kunnen we dat vertalen naar onze roofbouw op de natuur, onze omgang met dieren, onze allesoverheersende economische belangen en onze ethiekloze (gen)technologie die onze ondergang met spoed naderbij brengt.

Zijn alle mensen die kiezen voor hun eigen belang hun ziel kwijt? Zijn ze vertegenwoordigers van het Kwaad?

Nee, helemaal niet. Verreweg de meesten van hen hebben een excuus in de vorm van levensonderhoud, baan, gebrek aan visie, gebrek aan verantwoordelijkheidsgevoel, allemaal menselijke tekortkomingen.

Maar wat mij altijd weer intrigeert en vooral beangstigt is de vraag waarom mensen steeds weer, als een soort wetmatigheid, de verkeerde keuzes maken. Alsof er iets in de lucht hangt dat ons dwingt de verkeerde afslag te nemen, of ons belet op de ingeslagen weg terug te keren.

Waarom ...waarom...

Waarom krijgt, om maar wat te noemen, CSICOP (de club die het professionele scepticisme propageert en serieus onderzoek systematisch onderuithaalt) miljoenen subsidie van de Amerikaanse overheid terwijl het bewustzijns onderzoek, parapsychologie, research naar hogere potenties van de mens het met particuliere giften en gaven moet doen?

Waarom spruiten de satanische sekten in de US uit de grond en komen er steeds meer aanhangers? Psychologische oorlogsvoering. Domheid tegen beter weten in. Kwaadaardigheid. Gewetenloosheid. Maar vooral: hebzucht. Greed.

Wat zit daarachter? Wat is de grootste gemene deler in al die keuzes? **Wat is het patroon?**

We kennen misschien het boek van Lynn McTaggart '*Het Veld*', en de meeste mensen hebben wel gehoord van de morphologische velden van Rupert Sheldrake.

We maken met z'n allen iets tastbaars vanuit wat ons beweegt. Dat kan goed, ethisch neutraal of kwaad zijn. Bij alle keuzes die we maken gaat het nooit om een enkel geval. Voor een op zichzelf staand geval is altijd wel een verklaring, een logica, een rationele dooddoener.

Maar het gaat, zoals altijd, *om het patroon*, om het vergelijkbare kenmerk dat de individuele gebeurtenis overstijgt.

Alleen het onderkennen van patronen kan ons dichterbij een mogelijke oorzaak brengen.

Waardoor worden we geleid naar de verkeerde keuzes??? Is er een kracht die onze zinnen begoochelt en ons oordeel vertroebelt?

Ik denk het.

En daarnaast: net als eeuwenlang gebed op een bepaalde plaats zo'n plek tot een 'wonderbaarlijke' kan maken, als een soort krachtplaats die gevoed wordt door wat wij denken en willen en voelen en uitstralen, zo zal ook het kwaad van eeuwen, haat, oorlogen en geweld een veld geschapen hebben dat beziel raakt, en zich zelfstandig manifesteert.

Krijgt u ook wel eens het gevoel dat pedofilie eerder regel dan uitzondering aan het worden is?

Veel godsdiensten geloven in demonen als de 'vrucht' van kwade gedachten, of als zelfstandige entiteiten die ons individueel of collectief kunnen beïnvloeden, *mits we ons daarvoor openstellen*.

En dat laatste doen we, lijkt het, steeds meer en steeds bewuster. Redeloze haat, wreedheid, oorlogen om 'profit', achteloze omgang met de belangen van anderen - daarmee creëren we weer nieuwe grond, nieuwe energie voor wie of wat het daarvan moet hebben.

The Lure of Evil, voor wie, om met Erich Fromm te spreken, Dood liever is dan Leven.

De katholieke kerk is sinds een aantal jaren weer begonnen priesters op te leiden als exorcist. Een heel bijzonder boek over die opleiding is '*The Rite*' van Matt Baglio, dat ook verfilmd is, met Anthony Hopkins in de hoofdrol.

Psychiaters als Dr. Edith Fiore, Wilson van Dusen en de inmiddels overleden Zwitserse medicus Hans Naegeli-Osjord baseren hun niet-theologisch ontsproten geloof in 'overschaduwing' op hun jarenlange ervaring met 'bezeten' patiënten.

Spiritualisten, net als talloze natuurliefhebbers, weten dat onze werkelijkheid wordt beïnvloed door beide kanten.

De ongeziene wereld kent een grote hoeveelheid heel verschillende bewoners, en als we in deze New Age-tijd verkiezen te geloven in natuurgeesten en engelen, dan liggen de demonen - even werkelijk - om de hoek. Menigeen die een OUIJA bord heeft gebruikt kan daar over meepraten.

Een incident? Nee, een patroon.

Alleen wij, in onze verlichte Westerse samenleving, geloven niet meer in machten en krachten, omdat we overtuigd zijn van onze geestelijke zelfstandigheid.

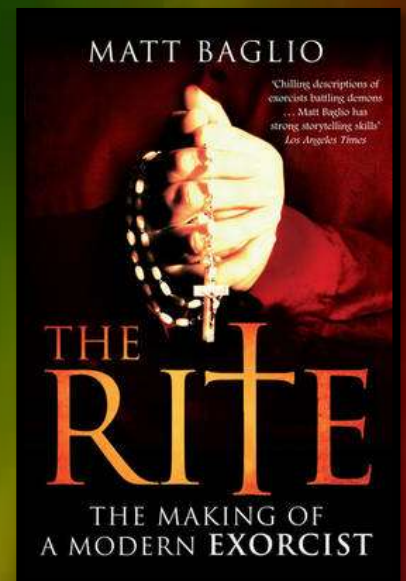
Iedere andere cultuur weet dat die machten wel degelijk bestaan.

Mensen met echte paranormale gaven weten dat ook, maar daar wordt meestal niet naar geluisterd.

Er is een oneindig aantal voorvallen en ontmoetingen in de levens van gewone mensen die zowel engelen als kwaadaardige wezens betreft. Duizenden per jaar. Groepen die zich bemoeien met geesten moeten net als de brandweer uitrukken om families te verlossen van etherisch kwaad.

Iemand heeft eens gezegd: de grootste truc van satan is om ons te doen geloven dat hij niet bestaat.

C.S.Lewis schreef daar een hilarisch maar pijnloos boekje over: *The Screwtape Letters*, vertaald als 'Brieven uit de Hel'.

H.P. Lovecraft baseerde zijn kosmologie op het bestaan van 'Ancient Evil'.

Als tegenhanger denk ik aan William Blake, met zijn 'Ancient of Days'.

Beide mannen waren iets op het spoor dat hun leven lang meeging. Kosmische intuïtie, misschien.

Twee kosmische krachten die elkaar in evenwicht houden.

Twee kosmische krachten, boven ons begrip en met hun eigen middelen, gesterkt of ontcracht door wat wij doen, door waar wij ons op richten.

Aan ons de keuze.

7. WACHTEN EN VERWACHTEN

Rond het jaar 1750 vond er in Lincolnshire een huwelijk plaats. Kort na de huwelijksluiting, terwijl de gasten zich vermaakten en het bruidspaar ook, werd de bruidegom door een bediende weggeroepen: er was buiten een onbekende met hem wilde spreken. De bruidegom liep het huis uit en werd nooit meer gezien.

Niemand kon zijn verdwijning verklaren. Een lichaam werd nooit gevonden.

De bruid was ten einde raad, dat valt te begrijpen. Ze leefde nog 35 jaar, en al die tijd zat ze voor een bepaald raam vanwaar ze uit kon kijken op de weg die de wereld in leidde. Waarlangs hij weg was gegaan. 35 jaar wachten. 35 jaar verwachten dat misschien de

geliefde ooit terug zou keren, uit de wereld, naar huis.

Niets anders dan dat. Een heel leven verdaan in wachten.

Waar of niet waar, zulke dingen komen zeker voor.

Het verhaal riep in mijn herinnering het beeld op van een vrouw die ik vroeger, als kind op weg naar school altijd in een portiek zag staan. Jaren lang altijd op wacht. Iedere paar seconden stak ze haar hoofd een eindje buiten het portiek en keek de straat af. Steeds in dezelfde richting; de richting waarin haar zoon, geliefde of misschien vader was vertrokken om nooit meer terug te keren. De oorlog was toen nog niet zo lang geleden.

Achter zulk wachten zit een verhaal. Zonder uitzondering een treurig verhaal, van dood, verlaten, en hoop-tegen-beter-weten-in. Een verhaal van niet zeker weten. Of niet zeker willen weten. Een verhaal zonder eind.

Wij wachten vele jaren van ons leven, in de rij, op bussen en treinen, in de file. Maar zulk wachten is bepaald: we zullen thuis komen, de bus komt zo, er komt een eind aan de rij voor de kassa en dan zijn wij aan de beurt.

We wachten op de geboorte van een kind. Vol verwachting. Het kind zal komen; er is nog nooit een kind blijven zitten.

Sommigen wachten op de dood, omdat het leven al te lang heeft geduurd. De dood zal komen, dat is een zekerheid, en soms een verlossing. Maar wachten in verwachting, zonder vast punt, zonder uitweg, zonder houvast, dat is wat anders.

Zulk wachten is de meest wanhopige levensvulling. De verwachte wordt, naarmate de jaren vervliegen, zo ongrijpbaar als een geestverschijning.

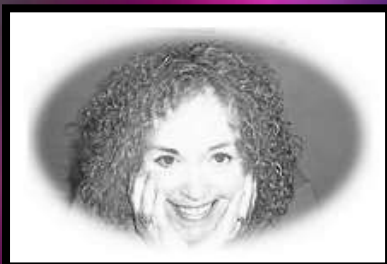
Wachten op de Messias, op een vermiste of verdwenen geliefde is wachten op een hersenschim. Want als de verwachte onverwacht zou verschijnen, wat dan? Is er dan nog plaats voor haar of hem? Voor Hem? Heeft het leven dan de verwachting niet ingehaald? Waardoor het langverwachte meer een storing dan een vervulling is geworden?

Hopen. Hopen is wat anders. Hoop is niet afhankelijk van een geleden leven. Hoop is toekomst, is je ster volgen en er het beste van maken. Hoop is van God.

Hij verwacht ons.

Nu. Niet later.

8. ZIJN WIS GEK, BLIND OF ALLEEN MAAR OLIEDOM?

Er zijn bloggers op internet die ik met genoeg lees. Sommige schrijvers hou ik nauwlettend in de gaten.

Een van die mensen is Chris Holly, een jonge meid met een passie voor paranormale onderwerpen en een kritische geest.

Ze schrijft, zoals bloggers betaamt, wat ze vindt, in '*Chris Holly's Paranormal World*' . <http://endlessirny.blogspot.com/>

Deze week schreef ze een stuk dat ik grotendeels vrij ga vertalen, omdat het ons allen aangaat.

"Terwijl de maatschappij zich focust op nieuwsberichten die verre van aardverschuivend zijn, lijken werkelijk belangrijke gebeurtenissen ons te ontgaan.

Behalve de door mensen begane fouten met atoomcentrales, de dreiging van nieuw uit te testen wapens die meer dan ons lief is vernietigen, de onbeheersbare bosbranden, de rampen en gevaren die ons op microbiologisch niveau boven het hoofd hangen, zijn daar ook bv barsten in de aarde die in een paar uur tijd overal op de wereld aan het ontstaan zijn, alsof de aarde uit haar huid groeit. Hebt u ervan gehoord? Ik ook niet, tot nu toe."

"Als schrijver over het paranormale", schrijft Holly, "heb ik me menigmaal afgevraagd waarom de vele UFO sightings, de vreemde ontmoetingen en geloofwaardige video's en foto's verdwijnen in de draaikolk van nieuws dat geen nieuws is maar een steeds terugkerende zoethouder waar programma's en hoofden mee gevuld worden.

Wie het met wie doet, wie er gaat scheiden, welke voetballer er naar een andere club is verkocht en wat een politicus nou weer heeft uitgehaald - hoe kan dat ooit belangrijker zijn dan die ongelofelijke waarneming in de lucht boven een nabijgelegen stad? Ik ben in de war en verbijsterd dat we zulke dingen niet duizend maal belangrijker vinden en willen weten wat er gebeurt zodra zich onbekende verschijnselen voordoen.

Hoe kan de hoed van de vrouw van een bobo of de lengte van iemands pik ooit belangrijker zijn dan dat?"

"Er is iets raars aan de hand dat er zich zoveel vreemde fenomenen voordoen", zegt Holly. "Als het natuurlijk is dan wil ik dat weten. Als het bedrog is dan wil ik dat weten. Als het iets compleet raadselachtigs is dan wil ik dat weten."

Ik ook, denk ik dan.

En ik vul in stilte aan: wanneer horen we hier in Nederland iets over UFO's, aliens en abductions? Wanneer is er eens een serieus programma, met werkelijk deskundige mensen, over paranormale ervaringen?

Wanneer rept er eens iemand op informatieve wijze over de bewijzen voor leven na de dood?

Of over de vreemde onbestaanbare wezens die er overal worden waargenomen?

Of over veevermindingen, ook al gebeuren die hoofdzakelijk in Amerika?

Of over graancirkels? Orbs? Of alternatieve geneesmethoden?

We leven in Nederland.

Onze televisie wordt steeds meer gevuld met van de Amerikanen afgekeken 'reality' programma's, de een nog platvloeser en onbenulliger dan de ander. Onze ruzies, onze wratten, onze 'genante kwalen' en onze relationele onsmakelijkheden, allemaal goed voor de kijkcijfers, en dus voor de reclame inkomsten. Blijkbaar zijn er altijd weer genoeg mensen te vinden die zich zo schamen dat ze met genoeg de vuile was voor miljoenen Nederlanders te wapperen hangen.

Maar wie hier in Nederland, van jou en mijn familie, gaat een licht op als we het hebben over de Area 51, het Philadelphia experiment, Sasquatch, gaten die spontaan in de aarde vallen, Tunguska, de dansende zon van Fatima, de onderwatervondsten bij Japan, Filippijnse en Braziliaanse healers, stigmata? Wie kan er wat vertellen over watermonsters, bilocatie, reïncarnatiegevallen, of mensen met 'X-Ray eyes'?

Maar er is meer. Veel meer.

Wat de Amerikanen flikken met hun HAARP, of the Black Budget van ongetelde miljarden waar geen verantwoording over afgelegd hoeft te worden, of de griezelige genetische experimenten die er in het diepste geheim worden uitgevoerd. De hang naar macht en de doorgestoken kaarten bij verkiezingen. De 'medische' experimenten op soldaten. En ga

zo maar door.

Hoort u daar ooit wat over bij Pauw en Witteman? In Nova? In de Volkskrant?

Mij dunkt dat zulke dingen nieuwswaarde hebben. Alles wat niet algemeen bekend maar belangrijk is heeft per definitie nieuws-waarde. Zou je zeggen.

Nee dus.

Wij zijn een volk dat in duisternis wandelt, en dat willen we blijkbaar graag zo houden.

Ooit komen we er vanzelf wel achter.

9. ZAADJE

Een paar jaar geleden stond ik met een vriend op een rommelmarkt in een grote sporthal.

Voor mensen die dat wel eens hebben meegemaakt: zo'n markt blinkt niet uit door vriendelijk menselijk gedrag.

Alle hebzucht en belazerij komen ruimschoots aan bod. Mensen die trekken aan hetzelfde item, proberen van die paar centen nog wat af te krijgen, zakken met spullen uit elkaar rukken of er met je waar vandoor gaan om het vervolgens op hun eigen tafel voor een hogere prijs te verkopen.

Energetisch, stel ik me voor, is een rommelmarkt luilekkerland voor kwaadaardige elementalen.

Mijn vriend, gevoeliger dan ik voor zulke onzienlijke dingen, besloot aan die omstandigheid wat te doen. Ergens in zijn broek had hij een zakje met zaadjes, overgebleven uit tuinarbeid of zo. Van welke plant is me niet bijgebleven.

Hij kwam vanachter onze kraam vandaan en begaf zich op pad, een handje met zaadjes voorzichtig voor zich uit houdend. Wie hem tegemoetkwam sprak hij aan:

"Wilt u een zaadje?"

"Kan ik u hier een plezier mee doen?"

"Er komt een mooie bloem uit, gewoon in de grond planten."

"Mag ik u ook een zaadje geven?"

En daar op die drukke drangmarkt voltrok zich voor mijn ogen een mirakel. Mensen stonden stil, soms wat wantrouwend of onwennig maar meestal glimlachend, en lieten zich een zaadje in de hand stoppen. Sommigen deden het gewoon in hun zak, anderen zochten naar een papieren zakdoekje om het zorgvuldig in te wikkelen.

Niemand weigerde het geschenk. Niemand was geïrriteerd.

"Dank je wel hoor!" zeiden de meesten, alsof ze de schat van hun leven hadden ontvangen.

En sommigen beloofden het zaadje in hun tuin te planten.

Die dag gebeurde er, heel even en heel klein, gewoon een wonder.

10. VERTROUWEN

Heb je ook wel eens gemerkt hoe belangrijk onze verwachtingen van anderen zijn? Speciaal als je iemand wat langer kent? Dat iemand die jij vertrouwt zich in jouw bijzijn misschien betrouwbaarder gedraagt dan in zijn contacten met mensen die hem niet vertrouwen?

Ooit had ik in mijn werk veel te maken met Theo, een man die vijf keer in de gevangenis had gezeten voor diefstal en oplichting. We konden het erg goed samen vinden, en er was in mij nooit een moment van "laat ik oppassen voor m'n portemonnee". Dat kwam eenvoudig niet in me op.

Op een dag vergat ik aan het eind van een werkdag het geldkistje in een kast op te bergen waar ik alleen de sleutel van had. Geld van m'n werkgever, en ik was aansprakelijk.

Theo was zo lief om het kistje mee naar zijn kamer te nemen, wetend dat de barak waar we samenkwamen erg inbraakgevoelig was. Een attentheid, passend bij onze goede relatie.

Wat oerstom van mij dus, dat ik de volgende dag, toen hij me het kistje in m'n handen duwde, niet alleen 'dank je wel' zei, maar het niet kon laten om er even in te kijken. Natuurlijk was er niets verdwenen. Dat wist ik toch?

Waarom dan toch ineens dat wantrouwen?

Tussen Theo en mij is het nooit meer echt goed gekomen. Uitpraten hielp niet. Ik had hem te diep gekwetst. Niet omdat ik me realiseerde dat hij een beroepskrimineel was, maar omdat ik op een kritiek moment niet op onze vriendschap had vertrouwd.

11. TOEVAL BESTAAT

Toeval overkomt ons allemaal. Een merkwaardige samenloop van omstandigheden, een ontmoeting met een vriend terwijl je allebei op een onverwachte plaats bent, een voorwerp wat je, jammer jammer kwijt was en dat je door een ongewone actie terugvindt, een boek dat voor je voeten valt, en precies het boek is waar je al zo lang naar op zoek was. Duizenden voorbeelden in ons leven, sommigen vluchtig, anderen een verhaal waard.

Want écht toeval blijft ons bij, of onthult z'n betekenis later, in tegenstelling tot de vele toevalligheden die we niet of nauwelijks opmerken.

Onder spiritueel bedreven mensen is de kreet 'toeval bestaat niet' de bijna automatische aanvulling wanneer een ander iets 'toevallig' noemt. Meestal zonder er bij na te denken wordt een toevalligheid voorzien van een spiritueel etiket.

Maar wat zeg je dan eigenlijk?

Het woord 'toeval', toe-val, zegt letterlijk dat ons iets toevalt, en dat impliceert een hogere macht die dat toevallen voor ons regelt. De zin 'Toeval bestaat niet' is daarom niet alleen een belijdenis van geloof in 'de Voorzienigheid', maar ook een ontkenning ervan. Toeval bestaat immers *niet?*

Terwijl we in één adem impliceren dat iets of iemand aan de touwtjes trekt telkens als ons een toevalligheid toe-valt. Daar moeten ze het daarboven druk mee hebben.

Lang niet iedere toevalligheid is toe-val.

Als je namelijk tegen je buurvrouw opbotst in de supermarkt om de hoek, dan is dat meer logisch dan toevallig, want het betekent niets anders dan dat je buurvrouw óók om die tijd haar boodschappen doet. Daar is geen sturing van bovenaf voor nodig, dat ligt in de lijn der verwachtingen.

Echt toeval ligt dat juist niet. Echt toeval heeft betekenis, en echt toeval heeft consequenties.

Er is in de menselijke ervaring geen gebrek aan betekenisvol toe-val. Wonderlijke voorbeelden zijn ervan opgeschreven, voorbeelden die vaak levensveranderend of levenreddend zijn. Zoals in het geval van psychic Joe McMoneagle, die na een bijna dood ervaring jarenlang worstelde met zijn plotselinge ingevingen en uittredingen en dacht dat hij gek werd, tot hij in een boekhandel een boekje letterlijk voor zijn voeten vond, gevallen van een plank: 'Uittredingen' van Robert Monroe. Dat leidde tot contact en een boeiende carrière als een van Amerika's meest vooraanstaande helderzienden. Kleine oorzaken hebben grote gevolgen, zeggen we dan. De literatuur geeft honderden voorbeelden van zulke belangrijke toe-valligheden die doen vermoeden dat er sprake is van een groter Plan.

Dus daarom is de uitdrukking 'toeval bestaat niet' een verkeerde.

Toe-val bestaat.

Daar kunnen we zeker van zijn.

12. BIJ DE JEHOVA'S

Ik weet niet hoe het met de lezer is, maar ik mag ze wel, die mensen die zich aan de deuren vervoegen om hun specifieke boodschap te brengen. Je zult de Nederlanders de kost geven die hun pogingen ons te redden belonen door onbehouden de deur in hun gezicht dicht te smijten, de hond op ze af te sturen of in de winter van bovenaf een emmer water over hun gelovige hoofden leeg te gieten. Ik ken de verhalen van onze Drentse burens, die zich tot het geloof bekeerden en ondanks al die risico's hun bekeringsplichten trouw bleven vervullen.

Dat zie ik ons, als Spiritualisten, nog niet doen.

Wat ik ons ook niet zie doen is een geweldig gebouw neerzetten met vrijwillige arbeid, zoals de Getuigen dat in Emmen hebben gepresteerd, en evenmin heb ik veel vertrouwen in de onwrikbaarheid van onze overtuiging, oog in oog met de dood in een concentratiekamp. Dat alles

hebben Jehova's op hun conto, en dat siert ze, in mijn ogen. Vandaar dat ik het ook niet in m'n hoofd krijg om ze ruw te vertellen dat ik geen barst geloof van wat zij geloven, maar ze eerder op de koffie vraag, wetend dat discussie vruchteloos is en zinloos, maar toch.

Vanuit die geestesgesteldheid bezocht ik op Witte Donderdag j.l. een paasbijeenkomst waarvoor ik - en de hele buurt met mij - was uitgenodigd. De Koninkrijkszaal is aan de overkant van waar ik woon, dus voor deze geloofsmove werd geen logistieke inspanning gevraagd.

En zo ging ik 10 minuten voor de aangekondigde lezing van huis, en viel met m'n neus in de boter: een allerhartelijkste ontvangst, buiten al, en binnen nogmaals. Twee pubers rukten in overdreven gedienschtigheid m'n jas uit m'n vingers om die zorgzaam op te hangen. In de al behoorlijk volle zaal werd mij nogmaals allervriendelijkst de hand gedrukt. Ik voelde me welkom, en dacht natuurlijk waarom wij dat bij Harmonia nou niet beheersen, die kunst om mensen zich gewenst en welkom te laten voelen.

Een vriendelijke dame wees op de plaats naast haar die nog niet bezet was, en vroeg natuurlijk of ik al eens eerder was geweest. Dat was ik, alleen niet in Nijmegen. We raakten aan de praat. Zij was al 40 jaar lid. 40 jaar langs de deuren, ik moet er niet aan denken. Ook vertelde ze dat er zowel in Wijchen als in Malden een groep bijeenkomt, een ervan voor papiamentosprekers, want onder Surinamers en de Antillianen zijn veel aanhangers van Jehova.

Helaas was ik vergeten een bijbel mee te nemen. Die is onmisbaar, had ik kunnen weten.

Mevrouw deelde gul van de hare, een veelgebruikte en verfrommelde bijbel in een leren etui. Ook hield ze me gedienschtig de liederenbundel onder de neus, maar ik moet zeggen, zingen heb ik wel eens beter horen doen, in andere geloven.

Na een gebed kwam de lezing, over Jezus en zijn dood en de Verlossing van onze zonden. Iedere drie uitgesproken zinnen werden gevolgd door een Bijbeltekst - ritsel ritsel - door iedereen opgezocht en meegelezen.

Het was een samenhangend verhaal, niets dan positiefs over te zeggen, alleen, de Bijbelvertaling van de Getuigen wijkt hier en daar behoorlijk af van de gebruikelijke vertalingen als de NBG of de Willibrord, en al was ik daarvan op de hoogte, het desoriënteerde toch een beetje.

Hoofdrol speelde natuurlijk de 144.000 geredde gelovigen die de hemel mogen betreden. Maar, vertelde spreker, gelukkig zijn de anderen, zij die het ware geloof niet hebben, ook geroepen, maar niet voor de hemel maar voor de 'Nieuwe Aarde', waar zij het eeuwige leven vol vertrouwen tegemoet mogen zien.

Dat ik op dit punt afhaakte valt te begrijpen.

Waar ze die 144.000 vandaan halen? Uit Openbaringen 7 en 14, waar dat getal genoemd wordt als een symbolisch getal. Waarom zij dat per se letterlijk willen nemen ontgaat me. Ze maken het zich behoorlijk moeilijk.

Dat bleek toen de 'symbolen' van de gedachtenis van Jezus werden rondgegeven door enkele oudere en jongere Broeders. Net als het collectezakje in de kerk ging de schaal met matzes door de rijen, en even later een volle beker wijn.

"Denk erom", fluisterde mijn vriendelijke mevrouw, "het is alleen symbolisch. Niemand neemt iets van de schaal". Dat had ik natuurlijk al begrepen. Droge matzes zijn sowieso niet om te eten, daar hoort kaas op.

Alleen iemand die zelf denkt dat hij tot de 144.000 uitverkorenen hoort, mag zich bedienen van brood en wijn.

Ik vroeg me hardop af wat er zou gebeuren als iemand zijn vreugde om zijn uitverkorenheid niet langer zou kunnen bedwingen, en het gekraak van de matzes zijn hoogmoed aan het licht zou brengen. Dat, verzekerde mijn buurvrouw me, was in al die 40 jaar van haar lidmaatschap nog nooit voorgekomen. Straks zijn er nog te weinig mensen in de hemel, als niemand durft.

Hoewel ik, op grond van de hartelijke ontvangst, had gerekend op een hartelijk kopje koffie achteraf, zat dat niet in het pakket. Mijn mevrouw vroeg wat ik ervan had gevonden. Ik moest eerlijkheidshalve zeggen dat het niet mijn geloof is, maar dat ik veel respect voor ze heb, en de bijeenkomst leerzaam vond.

Ze had misschien gehoopt dat ik bekeerd was, en ik zag haar iets terugtrekken. Wel kreeg ik nog een Wachttorens mee.

"Misschien tot ziens?", opperde ze niet al te hoopvol. "Misschien", zei ik, "wie weet".

Toen pakte ik m'n jas en liep de deur uit, en niemand hield me tegen.

13. ALWEER

Vandaag kreeg ik het nieuwe nummer van Paranormal Magazine, een nogal nieuw tijdschrift met imposante medewerkers en een scala aan interessante onderwerpen. Kortom: een tijdschrift om in een comfortabele stoel mee af te reizen naar onbekende verten.

Maar een van de eerste dingen die ik las deed me vanuit dat gemak weer achter de computer springen.

Want Dr. Matthew Smith, een paranormaal onderzoeker die al 20 jaar bezig is, zegt hij, heeft een idee.

Hij trekt een jaar van z'n leven uit om zelf paranormale talenten te ontwikkelen.

Die hij nu, volgens eigen zeggen, niet heeft.

Dat is interessant. Talenten zijn, voor zover ik weet, aangeboren, en geen goed dat bij congenitale afwezigheid kan worden verkregen.

Smith, zoals hij zelf het beste weet, heeft al 20 jaar geleden besloten dat psi niet bestaat. Daar kan geen talent, al of niet aanwezig, tegenop.

Wanneer het hem lukt een medium of wat anders te worden zal hij zich, zegt hij, bij James Randi opgeven voor de \$ 1.000.000 prijs, al sinds een eeuwigheid uitgelooft voor wie aan goochelaar Randi kan bewijzen dat er zoiets bestaat als psi, in welke vorm dan ook.

Zoals de meesten allicht weten, zit die prijs met twee componentenlijm vastgeplakt in Randi's zakken, en het ziet er niet naar uit dat die ooit zal worden losgeweekt. Niet omdat de uitgedaagden zonder talenten zitten, maar omdat Randi de regels naar zijn hand kan zetten zo vaak en zo drastisch als hij wil.

Nou ja, breek me de bek niet open. Smith weet zijn kennissen wel te kiezen. Een jaar om paranormale gaven te ontwikkelen.

Ik heb onmiddellijk besloten zelf een uitdaging aan te gaan: tussen vandaag en volgend jaar word ik concertpianist.

En ik ga nu oefenen.

Anders dan Smith heb ik al een muzikaal talent, maar mijn pianospel is roestig en verre van indrukwekkend, maar toch. Misschien kan het bij nader inzien wel in een half jaar.

En als ik dan na dat halve jaar een prestigieuze prijs win, met uitnodigingen voor het Concertgebouw, dan heb ik bewezen dat muzikale talenten maakbaar zijn en concertpianisten bestaan.

Zo niet, dan is alweer gebleken dat niemand muzikaal is en dat de pianisten die we zien hologrammen zijn en hun muziek elektronisch gegenereerd.

Jammer dat Randi geen prijzen uitlooft voor muzikanten.

Maar dan ...die zou ik toch niet krijgen.

14. FANTASY

Misschien zijn er mensen die van Fantasy houden. Vast wel.

Het is een zijpad in de literatuur dat door sommigen onvermoeibaar bewandeld wordt (of misschien werd, want nu hebben we computer games om onze fantasie uit te leven.

Veel mensen die nooit Fantasy lezen heb ik horen zeggen dat het een vlucht is. Wat niet reëel is, is in hun ogen een te veroordelen manier om je tijd door te brengen.

Lezen of liever spellen van de kranten zodat je precies op de hoogte bent van de laatste moord of de meest recente uitlating van een politicus die morgen beslist weer wat anders beweert, is blijkbaar een veel nuttiger manier om je tijd te verdoen.

Het mag duidelijk zijn dat ik het daar niet mee eens ben. Wat je ook leest, het gaat met je aan de haal, en het lezen van 'nuttige' informatie is net als alle andere informatie onderhevig aan persoonlijke interpretatie. Anders zouden er geen opiniebladen bestaan.

Principieel lees ik geen kranten, en ook geen Nederlandse romans die allemaal over hetzelfde lijken te gaan: de narigheid binnen relaties. Kan mij wat schelen, ik heb genoeg aan die van mezelf en m'n directe omgeving.

Maar ik ben een Fantasy fan (en SciFi kan ook erg leuk zijn), en ik heb een paar duizend fantasyboeken verslonden. Het begon allemaal met Tolkien, die ik las toen ik 23 was, nu 45 jaar geleden. En herlas. En m'n kinderen voorlas. En nogmaals herlas, nadat de films waren uitgekomen.

Wat een rijkdom, en wat een monument voor de fantasie van de mensheid.

Na Tolkien ontdekte ik oudere Fantasy: George Mc Donald, Lord Dunsany, William Morris. Prachtige romantische beschrijvingen van mensen en landschappen en draken en heldhaftige gebeurtenissen.

Toen het hek eenmaal van de dam was, las ik wat los en vast zat, in de tijd toen Engelstalige pockets nog goedkoop waren. Dan ontstaan er favorieten: Katherine Kurtz met haar prachtige Deryni cyclus, Gene Wolfe's serie 'Book of the New Sun', de sprookjesachtige vertellingen van Patricia Mc Killip, de trilogie Gormenghast van Mervin Peake; bizar, hilarisch en scherpzinnig, de Hitchhiker's Guide to the Galaxy van Douglas Adams (zelden in m'n leven zo gelachen) en de prachtige diepzinnige boeken van Ursula LeGuin, die haar universa zo consistent en menselijk maakt dat tovenaars je even vertrouwd worden als je beste vriend. Prachtig. Ongelofelijke literatuur; diep, mythisch, en rakend aan zoveel universele thema's. Ook veel in het Nederlands vertaald, trouwens.

Met Terry Pratchett, de leveling van veel mensen, heb ik niets. Zijn geestigheid is de mijne niet, blijkbaar. Na een stuk of 5 pogingen heb ik zijn knisperend taalgebruik verder voor gezien gehouden. Het is en blijft persoonlijk wat je mooi vindt.

Hoe dan ook, de minachting voor Fantasy is totaal misplaatst.

Juist de grote vrijheid voor de schrijver om een eigen wereld te creëren maakt dat hij er alle thema's in kan verwerken die voor hem, en voor ons betekenis hebben. Goeie fantasie is niet aan tijd of cultuur gebonden. Het is moderne mythologie, en wie zal beweren dat mythologische thema's niet relevant zijn. Faust, de Mahabaratha, Milton, Dante en Homerus zijn nog altijd zo actueel als toen ze geschreven werden.

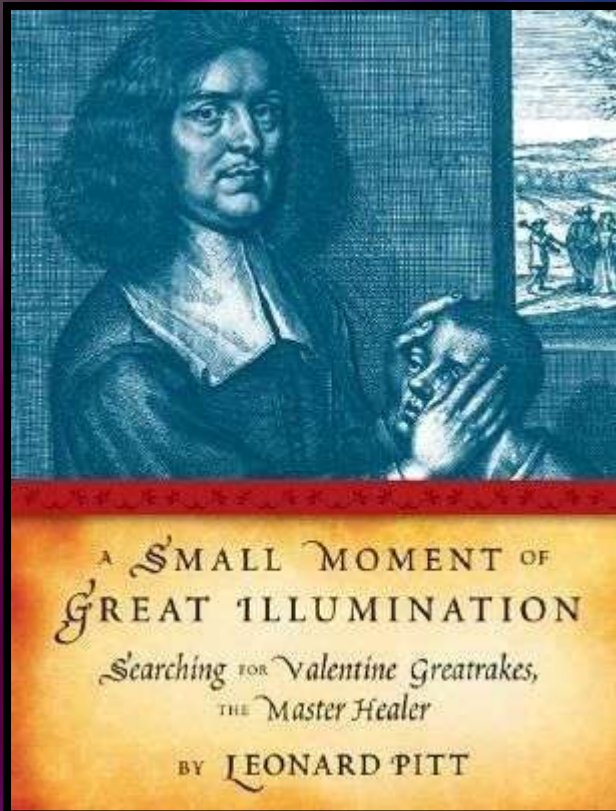
Wie zijn leven baseert op de actualiteit en de wijsheid van de journalistiek, of zich door Bruna laat dicteren wat hij wel of niet moet lezen, mist misschien iets belangrijks: het gevoel voor wat ons overstijgt en ons verbindt met wat werkelijk eeuwigheidswaarde heeft.

15. AANGERAAKT

De Amerikaan Leonard Pitt schreef een mooi boekje over een 17de eeuwse Ierse healer, Valentine Greatrakes (1628-1683).

Hoewel het leven van Greatrakes meer dan interessant is, is het verslag van Pitts zoektocht minstens zo fascinerend. Over een periode van enkele jaren volgde hij de sporen van een man, wiens nalatenschap over meerdere landen verspreid is, en allerminst makkelijk te vinden. Toeval is dan een broodnodige bondgenoot.

Pitts research is een aaneenschakeling van wonderlijke coïncidenties, mensen, toevallige vondsten en via via hints, met als climax het vinden van het authentieke boek van de healer waarvan Pitt hoopte - maar niet zeker wist - of het nog bestond. En dan onthult hij op het eind van het boek dat hij, voor hij samen met een vriend aan de zoektocht begon en ze hun avontuur in een pub beklonken, in een magisch moment Greatrakes' hand heeft gevoeld en aangeraakt, de eeuwen overspannend.

Toen ik het boek had gelezen schreef ik Pitt . Soms doe ik dat, als ik geraakt ben en m'n waardering kwijt wil.

Hij schreef terug: "Dat moment wat ik beschrijf toen ik zijn (Greatrakes) hand de mijne voelde raken, resoneert nog in me tot op de dag van vandaag. Ik kwam net uit hetzelfde café, waar ik aan dezelfde tafel zat als toen in 1989.

Iedere morgen ga ik daarheen.

De feiten en data waren cruciaal, maar tijdreizen, dat is waar het om gaat, en er zijn van die momenten waarin we de eeuwen overbruggen en er iets magisch gebeurt."

Dank je wel, Leonard Pitt, voor je vingerwijzing naar het mysterie dat voor ons allemaal om de hoek ligt.

16. ONDERSCHIEDING DER GEESTEN

Af en toe horen we wel verhalen over paranormale 'hulp' lijnen waar mensen worden opgelicht, omdat degene die voorgeeft een of andere begaafdheid te bezitten gewoon een knoeier is en bellen handenvol geld kost.

Er gaat een grote aantrekkelijkheid uit van zulke lijnen. De beller blijft anoniem evenals de 'psychic', en je hart uitstorten tegen een onbekende is veilig en minder confronterend dan een gesprek met je partner of een psycholoog.

De verslavende werking van zulke hulplijnen valt niet te onderschatten. Er zijn mensen met astronomische telefoonrekeningen, alleen omdat ze op den duur geen enkele beslissing meer zelf durven te nemen. Even de psychic bellen verlost dan van de prangende onzekerheid die zelfs een alledaagse keuze kan oproepen.

In tijden van economische recessie neemt het verkeer met zulke telefoonlijnen gigantisch toe, las ik in het weekblad '*Psychic News*' . En niet alleen van simpele zielen; managers en bewindslieden weten de telefoon ook te vinden.

In de grond hebben we allemaal een kinderlijke behoefte aan vertroeteling en leiding, en diep van binnen vinden we het allemaal doodeng dat we zoveel beslissingen alléén moeten nemen. Niet voor niets vallen zoveel jonge mensen voor sektes, en uitgekookte clubs als Scientology maken daar immoreel maar doeltreffend gebruik van.

Ook psychiaters en psychologen kunnen erover meepraten: het is een hele kunst om een cliënt niet afhankelijk of zelfs verliefd te maken. "Dokter help me" verandert vaak in "Dokter, leidt me".

Uit ervaring weet ik dat geen van ons immuun is voor het syndroom van afhankelijkheid. Ik heb sterke, zelfstandige mensen zien vallen voor het 'zich beschermd voelen', en voor éven niet zelf de touwtjes in handen hoeven houden.

Pfff....heerlijk. Terug in de moederschoot.

Maar helaas zijn er mensen die daar maar al te graag misbruik van maken. Mensen die rijk willen

worden over andermans narigheid. Zulke mensen zijn er overal, maar het alternatieve circuit schijnt er vooral rijkelijk mee bedeed te zijn. Alternatieve klojo's hebben geen diploma nodig en kunnen zich straffeloos een fancy naam en titel aanmeten.

Veel slachtoffers zijn niet erg kritisch en vaak wanhopig, en zij tuimelen met wazige blik in de val.

Onlangs las ik over processen in Amerika tegen waarzeggers die hun klanten voor tienduizenden dollars hadden opgelicht. Hoe kwam dat zo?

Die klanten werd verteld dat ze werden bedreigd door boze geesten. Hun aura en hun ego moesten dringend gezuiverd worden om het onheil te keren, en tja, dat kost natuurlijk geld. Veel geld.

De oplichters waren vervolgens aan het goochelen geslagen met eieren, kaarsen, slangen en andere troep, op een sfeervolle locatie tussen grafzerken.

Heb je dan nog geen kwaad in je aura hangen dan kun je er gerust op wachten.

De slachtoffers hadden nauwelijks vragen gesteld. Het was meteen duidelijk geweest dat de waarzeggers mondigheid niet op prijs stelden. En met zo'n zwarte wolk in je aura neem je liever geen risico's, toch?

Dat is Amerika. Maar het kan hier ook gebeuren. Sterker nog: het gebeurt.

Ook in ons land zijn in de New Age business veel kwakzalvers actief. Roofdieren met een warme maar oppervlakkige glimlach. Roofdieren met een diepe minachting voor het klotjesvolk dat niet 'begaafd' is. Roofdieren met een heel onspirituele hebzucht naar materiële geneugten.

Waarbij uitdrukkelijk gezegd moet worden dat er godzijdank ook veel andere, bewonderenswaardige en oprecht bewogen individuen zijn met echte, soms wonderbaarlijke talenten en morele integriteit.

Het is onze eigen verantwoordelijkheid om kaf van koren te scheiden.

Ik denk zelf dat de vuistregel is voor het beoordelen van iemands kwaliteiten, op ieder vlak! - mensen die wérkelijk een talent hebben blijven gewoon zichzelf. Zij hoeven zich niet te behangen met opzichtigheid of would-be gewichtigheid. In de hele geschiedenis van spiritualiteit, healing en spiritisme kunnen we dat zien: échte talenten weten dat ze niets *bezitten*, maar dat het ze allemaal geschonken wordt.

17. OMGEDRAAI

Wetenschappers, en mensen die de wetenschap als hun ijkpunt, richtlijn en vraagbaak nemen, komen vaak met verklaringen voor buitengewone geestestoestanden.

Het is hier niet de bedoeling om al die verklaringen over één kam te scheren en wetenschappers op een hoop te gooien. Dat zou buitengewoon dom en kwalijk zijn. Er zijn veel integere wetenschappers die goed onderzoek doen en openstaan voor meerdere verklaringen. Het is ook beslist niet zo dat elke rationale verklaring per definitie onjuist is. Er zijn mensen die zich dingen inbeelden of ergens een slaatje uit proberen te slaan, en er zijn psychiatrische of somatische kwalen die bijzondere geestelijke toestanden teweeg kunnen brengen.

Maar daarover later.

Eerst een paar rationalisaties op een rijtje, zoals ze in de literatuur voorkomen. Een beetje eenzijdig en ongenueanceerd, maar dat is 'for the sake of argument'.

Een '*Bijna Dood Ervaring*' is:

- a: zuurstofgebrek in de hersenen, of
- b. morfine of iets anders dat mooie visioenen geeft, of
- c. een herbeleving van de geboorte, waarbij dan de 'tunnel' staat voor het geboortekanaal.

De '*Out of Body Experience*', of de astrale belevenis is:

een illusie. Prikkelst men een bepaald hersengebied, dan krijgt men de ervaring dat men zweeft.

Het zien/horen/voelen van overledenen is:

een hallucinatie ingegeven door verdriet of wensgedachten, of mediamiek bedrog.

Een mystieke ervaring is:

1. de illusie van een waarschijnlijke lijder aan epilepsie van de temporale kwab van de hersenen.

Reïncarnatieherinneringen zijn:

1. fantasie
2. cryptomnesie: verborgen herinnering.

Poltergeist is:

de vernielzucht van een gestoorde puber

Remote Viewing/Helderziendheid is:

een slag in de lucht

Telekinese is:

boerenbedrog, een goocheltruc

Stemmen horen is:

gekke

Dieren een paranormaal aanvoelingsvermogen toedichten is:

wensgedachte van eigenaars van huisdieren die van hun dier een mens willen maken.

Dit lijstje kan nog met de nodige punten worden uitgebreid, maar dat heeft weinig zin.

Waar het me eigenlijk om gaat is dat er voor alles altijd een argument te bedenken is, voor - of tegen. Ieder verschijnsel uit het hele brede veld van de parapsychologie is onderhevig aan interpretatie. En interpreteren doet men vanuit zijn eigen vakgebied. Vanuit het eigen geloof. Vanuit de eigen angst. Vanuit de eigen beperking.

Van wérkelijke bewijzen in het onderzoek naar paranormale verschijnselen kan alleen sprake zijn als objectieve apparatuur die bewijzen levert. En dat is nou eenmaal in de meeste gevallen onmogelijk. Al het andere, subjectieve is aanvechtbaar, en zal dat altijd blijven.

Maar ik wil hier nog een paar noties inbrengen die mij persoonlijk bezighouden.

Neem nu zoiets als '*Temporal Lobe*' - epilepsie van de temporaalkwab. Mensen met mystieke of religieuze ervaringen zouden daar, volgens een gangbare theorie, aan lijden.

Mij treft dit om twee redenen: gezien de grote hoeveelheid mensen die religieuze en mystieke 'verlichtingservaringen' hebben (gehad) kunnen we ons terecht afvragen hoe algemeen nou net die vorm van epilepsie zou moeten zijn om in al die gevallen de verklaring te leveren. Bovendien: van al die gevallen in het verleden kunnen we zoiets van z'n levensdagen nooit meer achterhalen, en een handjevol mensen dat nu onderzocht kan worden, levert toch nauwelijks onweerlegbaar bewijs voor al die gevallen waar de religieuze wereldgeschiedenis door gevormd is.

Dan is daar meteen de vraag hoe ervaringen ontstaan die *niet* op die manier verklaard kunnen worden. Vervolgens kunnen we ons afvragen wat dat dan eigenlijk zegt over die ervaring. Is hij alleen 'echt' als de ervarder geen epilepsie heeft? Of is hij in geen van beide gevallen 'echt', en alleen een product van onze vruchtbare fantasie?

Zelf heb ik ooit een mystieke ervaring gehad, en ik kan u verzekeren dat die echt was, en dat ik heel beslist niet aan epilepsie lijd.

Ander voorbeeld:

Er is een oogkwaal die luistert naar de naam '*Bonnet-Syndroom*'. Veel oudere mensen hebben er last van. In medische termen heet dat '*macula degeneratie*'. De macula is een lichaam aan de achterkant van de oogbol. Lijders aan het syndroom van Bonnet gaan slecht zien. Maar in andere opzichten zien ze prima. Ze zien namelijk de wonderlijkste wezens rondlopen, in hun kamer, op straat, over de tafel. Sprookjesfiguren, dieren, kleine mensjes. En het wonderlijke is dat iedere lijder aan deze kwaal soortgelijke beelden ziet.

Wetenschappers hebben een verklaring: wie slechter gaat zien krijgt last van hersenen die ondervoed raken.

Wat doen dan die slimme kronkels van ons: die maken hun eigen beelden.

Verklaard.

Niks daarvan. Want mensen met andere oogkwalen hebben helemaal geen cent last van hallucinaties van het Bonnet type. En mensen die een tijd lang zonder visuele en auditieve prikkels blijven gaan wel hallucineren, maar op een heel andere manier.

Dus waar komen die 'typische' beelden vandaan?

Vragen, vragen.....

Nog een voorbeeld:

Mensen die psychotisch zijn, zien de werkelijkheid anders en horen vaak stemmen.

Psychiaters zeggen dan: dat zijn innerlijke stemmen, van jezelf, of van je ouders, en die zitten gewoon in je zieke hoofd, ook al beleef je ze alsof ze niet uit jezelf komen. En die hallucinaties...

Maar ook mensen zonder een psychiatrische stoornis horen stemmen, in hun hoofd, en toch van 'elders'. En zien soms wel eens iets wat er in deze werkelijkheid niet is. En niet alleen mediums!

Het punt is: een 'verklaring' is vaak iets wat veel vragen oproept en er geen enkele beantwoordt.

Ergo: In het geval van verklaringen doen we er goed aan niet meteen 'o zit dat zo' te roepen, maar ons af te vragen wat er nou eigenlijk precies verklaard is.

Misschien, heel misschien moeten we het eigenlijk omdraaien. Of net iets verder gaan dan de verklaringen die meestal zo vanzelfsprekend op ons bordje vallen.

Misschien moeten we durven denken, in de psychiatrie, de oogheelkunde en de neurologie, aan een andere mogelijke verklaring voor die merkwaardige symptomen waar we in feite geen enkele steekhoudende verklaring voor hebben. Zolang we nog zo weinig definitiefs weten over de werking en de functie van onze hersenen, is iedere speculatie geoorloofd.

Want het zou wel eens kunnen zijn dat er bij sommige mensen, met schizofrenie, met het syndroom van Bonnet, met temporaalkwab - epilepsie, door bliksemingslag of een Bijna Dood Ervaring en met nog legio andere aandoeningen, **een poort wordt geopend tussen deze werkelijkheid en een andere**, waardoor die mensen dingen zien en horen die misschien wel echt bestaan.

Net als helderzienden, mediums, of mensen die een Bijna Dood Ervaring hebben.

Echt. Uit een andere dimensie.

18. RONDZINGEN

Er is een mooi verhaal van Alexandra David-Neel over energie van gelovigen die zich opbouwt en waardoor uiteindelijk het voorwerp van verering zijn eigen leven laat leiden, precies beantwoordend aan de verwachtingen van de gelovigen.

We weten niet wat energie allemaal kan. Hoewel we steeds weer roepen dat gedachten krachten zijn, en sommigen onder ons kunnen zien hoe concentraties van eendrachtige gedachten zich kunnen manifesteren, weer niemand precies wat daar de grenzen van zijn, en hoe het werkt. Dat het werkt is duidelijk.

Dat het ook negatief kan werken moge net zo duidelijk zijn.

In een aflevering van de uitstekende Amerikaanse serie *'Paranomal State'* is het volgende geval aan de orde.

Een echtpaar drijft een hotel, maar daar komt steeds meer de klad in. Het spookt er, en de gasten nemen steeds vaker de benen omdat ze enge dingen zien en horen.

Het verhaal gaat dat er in de 19de en vroeg 20ste eeuw drie mensen in dat hotel zijn overleden: een jonge vrouw tijdens haar eerste huwelijksnacht, toen er onverwacht brand uitbrak, een klein jongetje dat een ongeluk kreeg en een slager in de hotelkeuken die doodgestoken werd.

Gasten horen het driewielertje van het kind, ze zien de witte bruid door de gangen lopen, en in de keuken worden messen op vreemde plaatsen gevonden. Deuren gaan open en dicht, voetstappen stampen en stemmen worden gehoord.

Het echtpaar dat het hotel drijft is ten einde raad.

Het team van Paranormal State, een handjevol jonge serieuze mensen, snelt te hulp en zet z'n apparatuur op. En ja hoor, ook nu gebeuren er onverklaarbare dingen, en slaan deuren zonder reden voor hun neus dicht om zich daarna weer mysterieus te openen. Ook het overtuigende medium Chip Coffey dat erbij gehaald wordt bevestigt alledrie de sterfgevallen, en voelt de rondwarende geesten. Tijd om te onderzoeken wat de historie van het pand nou werkelijk is.

En dan blijkt dat er in het hotel nooit iemand is gestorven. Geen bruid, geen kind, en geen slager. Wel is er ooit brand geweest, maar die heeft geen slachtoffers geëist, gelukkig. Dat staat allemaal vast. Geen twijfel mogelijk.

Wat wil nu het geval?

Meer dan honderd jaar lang hebben de verhalen rondgezongen, bij de respectievelijke eigenaars van het hotel, bij het personeel, bij de gasten en in het stadje. Niemand heeft ook maar een ogenblik getwijfeld, want moord en brand zijn aan de orde van de dag, en een oud hotel, daar móet wel een lugubere geschiedenis aan kleven.

Het is niet meer te achterhalen hoe de verhalen in de wereld zijn gekomen, misschien door een sensatiejournalist die de krant moest vullen, misschien door pure speculatie die steeds meer voor waar werd gehouden.

In ieder geval heeft al die opgeklopte zekerheid gemaakt dat de 'spoken' zich ook werkelijk in de gewenste vorm konden manifesteren, precies volgens het spokenhandboek.

De raad aan het echtpaar was om een andere legende te scheppen; eentje waarin er niemand dood was maar iedereen vitaal en gezond. Geen mysterie meer, maar wel een leefbaarder omgeving.

Vanaf dat moment hielden de verschijnselen op. De enge kelder kreeg een verfje, er werd wat verbouwd, en het hotel kon eindelijk aan een nieuw leven beginnen.

Wat mij zo trof in dit verhaal is dat het weer eens bevestigt hoe onze gedachten en fantasieën de werkelijkheid kunnen beïnvloeden. Dat is mooi om te weten, zolang het positief is. Maar al die negatieve dingen die we binnen krijgen, al die narigheid en al dat geweld - dat beïnvloedt misschien meer dan we ons bewust zijn onze verwachtingen. En die hebben de neiging uit te komen.

19. HULPVERLENING

Kunnen we rekenen op genuanceerde hulpverleners als het gaat om onze bijzondere ervaringen?

Nee, in de meeste gevallen niet, helaas.

In de hulpverlening blijken de paradigma's al even vast te liggen als in de wetenschap: wat je meemaakt komt uit je onderbewuste of uit je jeugd of uit je fantasie, en andere opties worden niet overwogen.

Dat is betreurenswaardig, omdat die andere opties voldoende bereikbaar zijn, als hulpverleners zich beter zouden (laten) informeren.

De uitzonderingen daargelaten: in Nederland is het nog altijd niet mogelijk om in de reguliere hulpverlening je verhaal te doen over een bijna dood ervaring, een geestverschijning, helderziende waarnemingen of over het feit dat je stemmen hoort. Gelukkig dat de meeste mensen met dat soort ervaringen helemaal niet bij de hulpverlening hoeven aan te kloppen, maar soms ontstaat paranormale gevoeligheid na een ziekte of een ongeluk, en dan kan het zijn dat men er geen raad mee weet en aan zichzelf gaat twijfelen.

Onlangs was er een documentaire op de TV over mensen die stemmen horen. Niet schizofreen, nee, in principe gezonde mensen die geplaagd worden door voortdurend gebabbel en negatief commentaar vanuit hun hoofd.

Bij sommigen kan dat zulke ernstige vormen aannemen dat die stemmen het normale functioneren in de weg zitten. Gesprekken met mensen van vlees en bloed zijn dan bijna niet meer mogelijk.

Dat moet vreselijk zijn, en natuurlijk iets waar je vanaf wilt.

In de genoemde documentaire waren de hulpverleners bijzonder welwillend en begripvol. Ze legden de geplaagden uit dat die stemmen uit hun onderbewuste kwamen en dat hun negatieve zelfbeeld zorgdroeg voor de inmenging.

Wat men vervolgens doen kon was dat zelfbeeld opkrikken; gesprekken over waar men goed in was, wat men van zichzelf waardeerde en hoe dat in verhouding stond tot de negatieve uitingen van het onderbewuste, dat alsmaar die persoon naar beneden wil halen.

Meer bewegen was ook goed. Doen waar je zin in hebt, sterker worden, meer zelfvertrouwen kweken, zodat op den duur de stemmen het zwijgen zou worden opgelegd.

Het lijkt allemaal zo logisch. Ik had het zelf kunnen bedenken, net als die mensen die de therapie in groepjes volgden. Geen kunst aan.

Ware het niet dat er misschien toch ook iets anders aan de hand zou kunnen zijn.

Iets wat men ook wel 'helderhorendheid' noemt.

Of inmenging van entiteiten die een prima ontvanger vinden in sommige mensen, en daar kwaadaardig gebruik van maken. Soms na een spelletje met een OUIJA bord. Want als je een geest bent die in deze sfeer wil blijven rondhangen, wat is er dan leuker dan een onschuldige huisvrouw het leven zuur te maken, en hulpverleners om de tuin te leiden. Net zoiets als een virus zetten op internet: niemand kan je pakken maar je hebt de voldoening dat je de dag van ontelbare onbekenden grondig zit te verpesten. Sommigen mensen en entiteiten geeft dat een doel in hun leven.

Maar dat alles is te ver van het bed van reguliere hulpverleners. De stap is te groot. De klassieke psychologie te dwingend. De baan te belangrijk. Je moet er niet aan denken als je tegen je cliënt zou moeten zeggen dat hij heel misschien geplaagd wordt door iets waar je als RIAGG medewerker geen oplossing voor weet, zodat je hem moet doorsturen naar een paranormale kwakzalver.

Onlangs vernam ik op de Dag van de Parapsychologie dat mensen die stemmen horen die voor hen werkelijk als stemmen klinken, onder de MRI zijn doorgehaald. Wat bleek: die stemmen activeren in de hersenen het *hoor-gebied*, hetzelfde als alle andere dingen die wij horen dat doen. Wanneer wij ons stemmen voor de geest halen, onze moeder horen praten of de buurvrouw, dan is er een ander gebied actief.

Stemmen horen is echt, zegt de scan.

Kijk, ik bedoel maar.

20. MARKT

Soms zijn gewone dingen net even anders, en daardoor blijven ze in onze herinnering hangen.

Kort geleden was ik op de wekelijkse Nijmeegse markt om CD doosjes te kopen.

De man die ze verkocht was een Chinees, en het gewenste artikel stond op zijn tafel, in pakken van 50. Zo'n pak wilde ik wel, want ik brand wat af.

Maar waren het die ik hebben wou? Zwart van onder en doorzichtig van boven? Dat kon ik zo niet zien.

"Geloof maar", zei de verkoper in slecht Nederlands, "Zijn de goeie".

"Toch wil ik dat even zelf bekijken", hield ik vol. Tenslotte, straks zit ik thuis met de verkeerde doosjes, nietwaar?

En dan moet ik wachten tot de volgende week om m'n gram te halen.

"U moet vertrouwen", vond de standhouder, terwijl hij het plastic van de verpakking lospeuterde. "U moet niet denken ik ben oneerlijk". Hij lachte stralend. "De wereld is vol wantrouwen, dat is niet goed." merkte hij op.

Ik was dat natuurlijk helemaal met hem eens, maar kon niet laten te zeggen dat hij zelf ook wel wist dat niet iedereen eerlijk is. En dat ik best geloofde dat hij eerlijk was, maar dat ik toch...

De doosjes waren in orde.

"Ziet u wel? ", zei hij triomfantelijk? "Ik heb gelijk, niet? "

Dat kon ik niet ontkennen. Ik bedankte hem hartelijk en vertrok.

Twee weken later stond ik weer voor de kraam, want m'n doosjes waren op.

"Nou wel vertrouwen hè?" sprak hij met een brede lach.

En hij reikte me m'n bestelling, met een gratis set pennen erbij.

"Voor u", zei hij. "Voor vertrouwen. Er zijn ook goeie mensen".

21. PATRONEN

Jaren geleden overleed een vriendin van mij heel plotseling door een ongeval.

In de maanden na haar dood nam ze afscheid van haar drie nog jonge kinderen: aan ieder van hen 'verscheen' ze op een manier die hen hielp haar dood te verwerken. Hun rouwende vader was niet toegankelijk voor hun verhaal.

Dood is dood, en iemand kan alleen in je hart voortleven, vond hij. Troost die het gezin gezamenlijk had kunnen putten uit haar blijvende aanwezigheid werd daardoor onmogelijk.

Zo'n voorbeeld is er een uit duizenden.

Velen van ons hebben de een of andere gave, en velen doen moeite om die verder te ontwikkelen.

Ik kan er uit eigen ervaring niet over meepraten, maar het overkomt de meeste mensen die iets bijzonders meemaken wel eens: je wordt niet geloofd. De omgeving haalt de schouders op, 'weet' dat je niet kunt gezien hebben wat je zag, doet er lacherig over of wuift het weg op een manier die je misschien voorgoed geneest van de behoefte je ervaringen te vertellen.

Uit persoonlijke contacten en speurend in de literatuur blijkt dat min of meer het normale patroon te zijn. Mensen wegen zorgvuldig of ze iets wel of niet aan hun partner, kind, vriend of familie kunnen vertellen. Omdat paranormale ervaringen soms het leven van iemand totaal op z'n kop kunnen zetten, wordt de behoefte om 'het kwijt te kunnen' extra dringend gevoeld. Vooral als zo'n ervaring eenmalig is en zonder voorbereiding iemands wereldbeeld aan het schudden brengt, zoals dat bijvoorbeeld bij een Bijna Dood Ervaring het geval is.

Kinderen die al jong contact met de andere wereld hebben, worden vaak beschuldigd van overactieve fantasie en leren hun mond te houden, soms voor de rest van hun leven.

Dat dat vreselijk zonde is weten we allemaal.

Maar wat doen we er aan?

Wat doen we zelf met onze helderziendheid, onze astrale belevenissen, intuïtie, boodschappen?

Houden we onze mond, selecteren we zorgvuldig wie het wel en niet mag weten? Praten we er überhaupt over met mensen van wie we de reactie niet tevoren kennen? Zijn we bang om uitgelachen te worden, of kan ons dat niets schelen?

Nog steeds denken veel mensen dat hun ervaringen uniek zijn.

Ze hebben immers nog nooit iemand ontmoet die hetzelfde zag, hoorde, ervoer.

Die mensen komen misschien bij huisarts, psycholoog of psychiater terecht, omdat hun functioneren niet meer zo lekker gaat. Maar in de meeste gevallen hebben die er ook geen kaas van gegeten.

Er is een patroon in hoe mensen omgaan met de relatie ervaring-omgeving.

Maar er is ook een ander patroon: dat van de ervaringen zélf.

En dat patroon dienen we goed in de gaten te houden. Want hoe 'uniek' iemands ervaring voor de persoon zelf ook mag lijken, dat neemt niet weg dat een dergelijke ervaring al door ontelbare mensen is beleefd, in min of meer dezelfde vorm.

Geen enkele paranormale of bijzondere ervaring staat op zichzelf. Miljoenen mensen hebben BDE's, treden zo nu en dan uit hun lichaam, hebben voorspellende dromen, maken bizarre dingen mee, zien UFO's of elfen, ontmoeten geleidegeesten, horen stemmen, hebben onmogelijke talenten, genezen op een medisch onverklaarbare manier, gaan terug naar een vorige incarnatie, zien hun overleden dierbaren, krijgen boodschappen door, zien op een afstand wat ze nooit kunnen weten.

Dat is geen fantasie: al die ervaringen zijn onderzocht en beschreven in talloze wetenschappelijke boeken, tijdschriften en artikelen. ER IS EEN PATROON, een weefsel van paranormale en ongelofelijke gebeurtenissen dat zich uitstrekt over de mensheid en onze zekerheden aan het wankelen kan brengen. ER IS EEN PATROON dat wijst op een grotere werkelijkheid.

Ons begrip van de menselijke geest is beperkt en onjuist en er is ongelofelijk veel wat we vanuit het huidig wetenschappelijk/materialistische wereldbeeld niet kunnen verklaren.

Zelf denk ik dat we dat goed in de gaten moeten houden als we weer eens iemand horen zeggen: "ik geloof niet in die dingen, pas als ik het zelf meemaak...". Wat zo iemand éigenlijk zegt is: "ik heb me er nooit mee bezig gehouden en dus weet ik er helemaal niks van af, maar dat wil ik liever niet toegeven".

Goedbeschouwd is dat het meest idiote wat iemand kan zeggen, want hoe zit het met de rest van onze kennis? Hebben we die ook allemaal zelf onderzocht? Ervaren? Uitgerekend?

Wat we ons hele leven doen is aannemen en gebruik maken van wat anderen voor ons hebben ontdekt. We hoeven niet de baan van de maan zelf uit te rekenen om te zien dat die opkomt en ondergaat. Ook

hoeven we niet alles van elektriciteit te weten om een lamp te laten branden, of computerprogrammeur te zijn om internet op te kunnen. En het is gelukkig ook niet nodig om alle kwalen te krijgen die in medische handboeken staan. We nemen graag aan dat ze bestaan, ook al zullen we de meesten zelf nooit krijgen.

Alleen bij paranormale ervaringen schijnen andere regels te gelden.

Dat is raar, en onlogisch.

Maar we kunnen er iets aan doen misschien, in onze eigen omgeving, door de discussie aan te gaan en ons niet uit het veld te laten slaan door sceptici die van toeten nog blazen weten.

Want ook sceptici hebben een patroon dat hen verbindt. Ze delen dezelfde generalisaties, dezelfde gemakkelijke verklaringen en ze gaan door dezelfde open deuren. Dezelfde onhoudbare argumenten duiken steeds weer op, en het is aan ons om die geïnformeerd te weerleggen.

Het is de hoogste tijd voor verandering.

22. UITGESPROKEN

Deze week kwam ik toevallig op een website terecht van iemand die er geen doekjes om windt: alle mediums horen in de gevangenis en alle mensen die in zulke onzin geloven horen in het gekkenhuis. Zo. dat is duidelijke taal.

Maar evengoed heeft deze uitgesproken dame een site over paranormale en merkwaardige onderwerpen waaruit blijkt dat ze nog lang niet is uitgesproken.

Ze is op een missie, dat is duidelijk. Alles was paranormaal is, de onderwerpen en de mensen, worden de grond in getrapt. Daarbij presenteert ze zichzelf - anoniem natuurlijk - als de enige echte deskundige op velerlei gebied.

Al die andere mensen die ook wel wat weten of er voor doorgeleerd hebben kunnen wat haar betreft wel inpakken.

Zulke websites zijn er meer. Onveranderlijk van mensen die hun 'kennis' graag met anderen delen, zonder hun papieren te kunnen overleggen.

Ik probeer me aan zulke mensen niet te ergeren. Maar tot op heden is me dat niet gelukt.

Want de debunkers zijn met hun geschreeuw een stuk invloedrijker dan degenen die er werkelijk wat vanaf weten.

Zij hebben de negatievelingen, de lachebekjes en de onbenullen aan hun zijde.

Krachtige beweringen hebben de neiging zich te vermenigvuldigen. Ze hechten zich met klauwen en zuignapjes vast aan onze hersens. Veel mensen denken dat wie schreeuwt gelijk heeft.

De grootste koppen in de krant vormen hun eigen legitimatie. Dat weet iedere journalist.

De kunst is om tussen de regels door te lezen, en je niet te laten verwarren.

Want met geschreeuw zijn oorlogen begonnen, maar met geloof zijn bergen verzet.

23. VASTGELOPEN

Mia, een bekende van ons heeft een jaar of tien geleden haar man verloren.

Sindsdien komt bij iedere ontmoeting het onderwerp 'leven na de dood' ter sprake. Niet als een punt van discussie, maar als een punt van verwijt.

Mia en haar man zijn streng katholiek opgevoed, en hun geloof was tijdens zijn leven geen filosofisch onderwerp van gesprek. Men ging naar de kerk, liet de kinderen dopen en was vertrouwd met het 'Rijke Roomse Leven' zoals vele generaties voor en na hen zijn geboren, hebben geleefd en zijn gestorven. Alle neuzen in hun dorp stonden in dezelfde richting.

Maar dan gaat er iemand dood, en de vraag dringt zich op: waar is hij nu?

De pastoor kent het antwoord en zegt wat hij weet. Dat is niet genoeg. De actualiteit vraagt om meer dan een gemeenplaats.

Mia had een goed huwelijk. Zes kinderen, een boerderij te runnen, en daarnaast veel besognes en verantwoordelijkheden waardoor voor vrije tijd of hobby's, of echtelijke 'quality time' weinig gelegenheid bleef.

Kinderen zelfstandig, boerderij verkocht, en toen werd hij ziek, Parkinson, en zij deed haar plicht, verzorgde hem zo goed ze kon, tot ze niet meer kon; een klein vrouwtje en een lange man - ergens houdt het op.

Quality time ook toen niet, veel te veel te regelen, te weinig energie, teveel zorgen.

Nu is Mia de weg kwijt. Ze mist hem. Maar dood is dood. En als dat dan niet zo is, waarom laat hij dan niet van zich horen? De dogma's van de kerk hebben geen rust gebracht. Dat is theorie, en zij zit met de praktijk van een leeg leven. Niemand die haar nodig heeft. Zes kinderen, veel kleinkinderen, maar je weet hoe dat gaat.

Ik heb geprobeerd wat uit te leggen over leven na de dood, over aanwezigheid die er wel is ook al voel je het niet, over openstellen, zonder verwijt of tekortgedaan voelen. Over gewone mensen die soms iets meemaken, ook al is het maar één keer. Over de verschillen tussen geest en lichaam.

Over weerzien, ooit.

"Ik weet niet of ik dat allemaal kan geloven", zegt Mia. "Voor mij is dood toch dood, en weg is weg. Misschien ben ik daar te nuchter voor. En bovendien, waarom de een wel en de ander niet? Dat klopt dan toch niet?"

Nee, dat klopt niet. De pastoor zou daar misschien een antwoord op hebben.

Wij niet. En dat moeten we ook niet willen.

24. GALGENHUMOR

Al surfend kom ik ineens op een vraag die voor de hand ligt maar die ik mezelf nog nooit heb gesteld.
Als Jezus was opgehangen, zouden Christenen dan nu de galg aanbidden?

Dat is even slikken. Voor ons geestesoog verschijnt nu zo'n lus aan een paal met een dwarsbalk.

We stellen ons voor dat men met een galgje om de nek zal laten zien dat men tot het Ware Geloof behoort.

In de kerken hangt een galg met een gouden lus boven het altaar.

Of, nog erger, een gouden lus met Jezus erin.

Niet bloedend, maar nog onappetijtelijker dan dat.

We zouden onze kinderen moeten uitleggen dat Jezus is gestikt in plaats van vastgespijkerd en tenslotte doodgestoken.

Dat alles overwegende zijn we goed af met het kruis. Dat is tenminste een stevig en duidelijk symbool. Onze Heiland, of liever de Romeinen, hebben ons een dienst bewezen.

Leve de dood. Kijken we naar de vele heiligen waar de Kerk zich op beroemt, dan zijn er heel wat die hun hoofd kwijtraakten, doormidden werden gespleten, in stukken gehakt in de pot verdwenen of het leven lieten op brandstapels, verscheurd werden door leeuwen, en nog zo wat, onderwijl God lovend en prijzend. En het tonen van al die narigheid is allemaal bedoeld om ons te stichten: geloof is zóó mooi.

God is er altijd, daar kun je op rekenen. Zelfs als je wordt gevierendeeld.

Ik heb er altijd een wee gevoel van in de maag gekregen.

Omdat het lijkt of martelen een zekere verdienste heeft, misschien niet de handeling op zich, maar de nasleep. Martelingen bedoelen mij te vertellen dat die heiligen niet voor niets zijn gestorven, en dat wij er zijn om hun erfenis te bewaren en het verhaal verder te vertellen.

Als zij niet zo standvastig waren geweest in hun geloof, dan was hun beeltenis nu niet te zien in een gebrandschilderd raam, en zou hun zwakke maar dappere glimlach ons niet herinneren aan het feit dat ons eigen leed peanuts is vergeleken bij wat zij, omwille van Jezus, hebben doorstaan.

Waarom steunt mij dat nou niet?

Omdat de werkelijkheid anders is.

Gemartelde mensen zijn een abominatie, ongeacht hun geloof of geestkracht. Gemartelde mensen zijn een aanklacht tegen de beulen die het doen en het mensdom dat het laat gebeuren, en *nooit* een bewijs

van Gods bemoeienis. Zij voegen niets aan Zijn liefde toe, en doen er ook niets aan af. Want God martelt niet.

God huilt.

Onze eeuwige misvatting is dat God 'laat gebeuren' wat er gebeurt. Maar God staat er buiten. Mensen martelen mensen, uit vrije wil en eigen keuze. Dat heeft met geloof niets te maken. Wie religie hanteert als wapen is van God los.

Dat wij Jezus alleen kunnen symboliseren in het kruis is een gotspe. Jezus was een prachtig mens, en zijn kruisiging was een Romeinse marteldood die God niet heeft gewild of verzonnen.

Niets geen 'gestorven voor onze zonden', dat is een eeuwen later bedacht dogma, ten gerieve van het kerkelijke machtsspel.

De bloedende Jezus aan het kruis is geen beeld dat ons tot gelovigen maakt. Het is een beeld van verwoesting en goddeloosheid. Een zinloos offer van een veelbelovend leven. Wie Jezus waardeert, zou hem liever moeten gedenken als een man die omhoog keek naar de sterren, die de bloemen op het veld en de mensen om hem heen in hun hart zag en diep wist waar genade te vinden is.

Dat is inspiratie.

Dat is Leven.

25. VERANDERING VAN PARADIGMA

Paranormaal onderzoek wordt in Amerika en Europa aan vele universiteiten met kracht en inzet gedaan door gekwalificeerde wetenschappers van diverse disciplines. Onder hen vinden we fysici, filosofen, theologen, psychologen en antropologen die vanuit hun eigen vakgebied paranormale verschijnselen in het laboratorium zowel als 'in het veld' onderzoeken en beschrijven.

Hoewel er weinig geld beschikbaar is en veel wetenschappers en goochelaars er alles aan doen om paranormale verschijnselen naar het rijk der fabelen te verwijzen, wordt in feite naar psi fenomenen zoals telekinese, helderziendheid, precognitie en telepathie grondiger research verricht dan dat bij veel andere vakgebieden het geval is. Men gaat niet over een nacht ijs, wetend dat sceptici klaar staan om de resultaten, hoe grondig ook onderzocht, onmiddellijk aan te vallen en af te doen als het werk van knoeiers. Wat die vijandigheid van veel mensen veroorzaakt is een onderwerp waar veel over gedacht en geschreven is.

Zeker is dat voor wie niet overtuigd wil worden, geen enkel bewijs ooit voldoende zal zijn. Daarom doen parapsychologen er goed aan hun eigen weg te gaan en zich zo min mogelijk iets aan te trekken van de 'debunkers', zoals zulke professionele afkrakers genoemd worden.

Over hen willen we het hier verder niet hebben.

Wat parapsychologisch onderzoek compliceert is vooral de ongrijpbaarheid van de fenomenen.

Het gebied wat in een laboratorium onderzocht kan worden is maar een fractie van het brede scala aan fenomenen dat zich over de hele wereld voordoet, en dat voornamelijk gekoppeld is aan het menselijk bewustzijn.

We kunnen proefjes bedenken om ESP (buitenzintuigelijke waarneming) bij proefpersonen te testen in een geïsoleerde en gecontroleerde omgeving, en we kunnen machines bedenken die de invloed van gedachten op hun werking aantonen (PK, of psychokinese), maar daar houdt het wat betreft controleerbaarheid en herhaalbaarheid zo ongeveer mee op.

Alle andere verschijnselen doen zich, vaak eenmalig, voor in het leven van gewone mensen, en zijn daarmee voor de wetenschap alleen van belang wanneer er een patroon in te ontdekken valt, dwz als meer (liefst veel!) mensen precies dezelfde dingen schijnen mee te maken.

Zo kunnen parapsychologen bijvoorbeeld voorspellende dromen verzamelen die bewezen geregistreerd zijn vóór een gebeurtenis plaatsvond. Of ze kunnen poltergeistverschijnselen onderzoeken en de overeenkomsten beschrijven, zodat het patroon duidelijk wordt. Of ze kunnen gevallen verzamelen en onderzoeken van '*crisis apparitions*', gevallen waarin iemand rond zijn dood verschijnt aan een ander, vaak duizenden kilometers van hem verwijderd.

Op die manier zijn mystieke ervaringen, doodsbed visioenen, Bijna Dood Ervaringen en uittredingen, maar ook spookverschijnselen, reïncarnatieverhalen en het hele scala van mediamieke fenomenen onderzocht en beschreven in duizenden boeken en artikelen.

Sommige mensen klagen dat de parapsychologie maar niet verder komt. Dat er in feite de laatste eeuw weinig nieuws is ontdekt.

Dat is maar ten dele waar. Er wordt heel hard gewerkt, maar paranormale fenomenen staan niet op zichzelf. Hoewel we de werking van ons lichaam tamelijk goed in de gaten hebben, is de werking van onze hersenen nog altijd maar zeer ten dele bekend. Er zijn heel veel fenomenen in de menselijke ervaring die niet passen in de klassieke opvatting van de hersenen als een aansturend orgaan voor ons lichaam én ons denken en voelen. De erkenning dat we méér zijn dan een machine vraagt om een verandering van 'paradigma' (de gangbare opvatting) De quantumfysica leert ons dat ons bewustzijn een cruciale rol speelt in wat we 'werkelijkheid' noemen, maar we weten niet werkelijk wat ons bewustzijn is, en hoe het werkt.

Daarom kan de parapsychologie als wetenschap niet bestaan zonder al die andere wetenschappen waarmee het raakvlakken heeft. We nemen de verschijnselen waar, of we ervaren ze zelf, maar we hebben (nog) geen antwoord op de vragen die al die verschijnselen oproepen. Sterker nog: hoe meer we onderzoeken, hoe meer alles verweven lijkt met elkaar en hoe vager de scheidslijn wordt tussen subjectieve en objectieve fenomenen.

En dan hebben we het nog niet eens over verschijnselen die in sommige aspecten objectief zijn maar in andere een paranormaal tintje hebben, zoals bijvoorbeeld UFO's, graancirkels, bizarre wezens die er gezien worden en vissen, kikkers of stenen die uit de lucht komen vallen. En zo kunnen we wel doorgaan...

26. OP IS OP

Nu alle grotere structuren in de naam van de heilige Privatisering worden opgesplitst in grijpgrage particuliere ondernemingen en niemand meer zijn gezonde verstand schijnt te kunnen gebruiken als het gaat om wat werkelijk deugt, komt het mij voor dat er hier een mechanisme aan het werk is dat we ook in andere facetten van ons dagelijks leven terugvinden.

Kijkend naar de reclame, dan valt me op dat de makers van body-producten de weg helemaal kwijt zijn.

Diepe wanhoop moet hebben toegeslagen, want hoe je't ook keert of draait, we blijven zitten met twee armen en twee benen, handen en voeten, één hoofd en één romp, en daar is dan nog wat haar bovenop geplant.

Schluss. Basta. That's it. Volgens de Schepper was dat genoeg, en functioneel.

Desalniettemin weten reclame-yuppen en hun opdrachtgevers ons lichaam te verdelen in een oneindig aantal stukjes en beetjes: - tig soorten haar - natuurlijk of 'gekleurd' - vele soorten wimpers en nagels, oneindig veel huidtypen en tandgevoeligheden, om van geuren, pukkels en uitscheidingen maar te zwijgen. Godelieve, wat zitten wij ingewikkeld in elkaar, nooit geweten dat we zoveel gevaarlopende onderdelen hadden.

Gelukkig dus maar dat er voor de meest minuscule eigenschap of afwijking van ons handig gebouwde lichaam een genezend zalfje, lotionnetje, crèmpje, shampooetje of speciaal tandpastaatje te koop is.

En al die hoogstnoodzakelijke producten kunnen we dan verwijderen of aanbrengen met prijzige elektrische ongein en een arsenaal aan 'wetenschappelijk' ontwikkelde tandenborstels en klontjesvoorkomende kwastjes.

Want opeens heeft iedereen van voor in de twintig rimpels, puistjes, een sinaasappelhuid, gespleten haarpunten of een onhandelbare pruik, gevoelige tanden, een overmaat aan tandsteen, eelthielen, voetschimmel en gruwelijke kalknagels waardoor we onze voeten zelfs in het zwembad moeten verbergen. Want ons leven zou voorbij zijn als we in het openbaar betrapt worden op een eksterroog. En dan de binnenkant: weerstand uit een flesje, darmen die hun mening geven, immuunsystemen die maar niet opgebouwd raken, tenzij uw peuter tot de lagere school uit een potje blijft eten.

Wat mij betreft zijn we gek geworden.

Wie al jong begint met smeren kan rekenen op een snel verouderende huid. Gelukkig kan die dan door de plastisch chirurg weer in model worden getrokken.

Wat is er mis met water en zeep? En wat is er mis met je natuurlijke haarkleur?

Wat is er mis met zichtbare veroudering, als onze leeftijd er naar is?

Wat maakt een rimpel zo vreselijk dat we er van wakker moeten liggen? Of grijze haren? Worden we daar minder mens van, of minder waard?

En waarom laten we ons kwalen aanpraten die we niet hebben, zodat de fabrikanten ons producten kunnen slijten die de houdbaarheidsdatum liggen te overschrijden in onze badkamer?

Ik maak me ernstig zorgen. Niet alleen vanwege ons merkwaardige mensbeeld, maar zeker ook vanwege die arme reclamejongens die in dienst van die stakkerige beauty-industrie steeds maar weer nieuwe onderdelen van ons lichaam moeten zien te vinden die zo vreselijk nodig aandacht verdienen. We hebben alles al gehad. Meer zit er niet aan. Mij dunkt dat we onderhand op zijn.

27. WERKELIJKHEID?

We hebben allemaal de gewoonte aan te nemen dat de wereld van anderen er wezenlijk net zo uitziet als die van onszelf. Dat bedoel ik zo: Waar ik duidelijk begrijp dat een argument klopt, een kleur mooi is, een dier het aaien waard is, of een bepaalde eigenschap begerenswaardig, neem ik graag aan dat een ander het misschien niet met me eens is, maar me wel kan begrijpen. Waarom? Omdat hij in dezelfde cultuur leeft als ik, en daarom in grote lijnen dezelfde waarden, ideeën, smaak, voorkeur en werking van z'n hersens heeft.

Als ik me naar een dorp in Afrika zou begeven zou die aanname niet vanzelfsprekend zijn. Dan zou ik weten dat vanwege de verschillende culturen mensen ook anders denken en voelen, daar, of hier.. Zo had ik eens een Afrikaan over de vloer die in alles wat bewoog, vloog of kroop, potentieel eten zag. De aaibaarheid van een poes of de schoonheid van een vogel gingen aan hem voorbij, omdat hij de dieren in gedachten op zijn bord zag liggen.

We horen het vaak vertellen: mensen zijn overal gelijk. Ieder mens heeft behoefte aan onderdak, liefde, vrede, eten, seks, etc. Zulke open deuren geven ons een veilig gevoel, anders zouden ze niet zo vaak herhaald worden.

Maar wie een keer naar het journaal kijkt weet dat er een kinkje in de kabel van ons welbevinden zit: mensen mogen dan behoefte hebben aan vrede; ze slaan elkaar nog liever dood. Mensen mogen behoefte hebben aan liefde, maar die liefde reikt niet verder dan de voordeur van eigen huis, eigen religie, eigen subgroepje.

Want het geval wil dat we alleen liefhebben wat ons liefheeft, en wat onze kwetsbaarheid niet op de proef stelt.

We kunnen alleen bevriend zijn met wie onze identiteit bevestigt en ons niet onderuit zal halen.

Dan voelen we onze naaktheid bekleed met 'onze' denkbeelden, 'onze' principes, 'onze' overtuigingen en de zekerheden die onze 'identiteit' ons biedt. Daarom zoeken we zo graag gelijkgezinden op, en spenderen we zo weinig mogelijk tijd met geestelijke tegenvoeters.

Politici en reclameyuppen maken dankbaar gebruik van die aannames om ons in de 'juiste' richting te duwen.

Het is een angstwekkende gedachte dat er mensen zijn die een totaal ander 'denkraam' hebben dan wijzelf. Mensen die daardoor ook niet voor (onze) rede vatbaar zijn. Die ons niet 'snappen'.

Mensen die ons proberen te belazeren waar we bijstaan, in het belang van hun portemonnee.

Mensen die ons leven net zo makkelijk op het spel zetten of we schaakstukken zijn.

Mensen die denken te weten wat goed voor ons is, terwijl ze alleen uit zijn op wat goed voor henzelf is.

We komen ze in alle gradaties tegen, en 'iets' in ons verzet zich tegen het wantrouwen van 'gewone mensen'.

Zoals 'iets' in velen van ons zich verzet tegen het vertrouwen van anderen van wie 'men zegt' dat ze niet te vertrouwen zijn. Zigeuners bijvoorbeeld, of Marokkanen. Of, om het actueel te houden, mannelijke medewerkers in de kinderopvang. We harken samen en scheren ze over één kam. Voor het gemak.

Het is niet moeilijk om anderen te hersenspoelen, dat blijkt telkens weer, in sektes, in totalitaire regimes, in misdaad en terrorisme.

Dat komt omdat we erg gevoelig zijn voor rationalisaties van onze daden en ons geloof. En vooral omdat we gevoelig zijn voor macht, overwicht, voor wie we ervaren als 'hoger' dan wijzelf. Of dat nou een goeroe of een rotzak is: we zijn geneigd onszelf en onze persoonlijkheid op te geven en in dienst te stellen van de 'baas' van onze keuze, en eventuele gewetensroerselen weg te rationaliseren in het belang van de 'zaak'.

Dat is precies waardoor hele gewone mensen tot de vreselijkste dingen in staat zijn, wanneer 'Befehl ist Befehl' de persoonlijke verantwoordelijkheid voor eigen daden vervangt. Of wanneer die persoonlijke verantwoordelijkheid niet nodig lijkt, omdat 'iedereen het doet', en 'iedereen zo denkt'. Alsof daarmee alles is gezegd en een misser okee wordt.

Zulke rationalisaties zijn gevaarlijke dingen, omdat we ons erachter kunnen verschuilen, ten koste van anderen en van onze ziel.

Werkelijkheid. Is die er wel? Misschien, op een heel ander niveau. Een niveau waar we geen zeggenschap hebben, en dat is maar goed ook.

Maar hier beneden leven we allemaal in ons eigen universum, hoe groot onze verbondenheid met anderen ook kan zijn, en hoe groot onze betrokkenheid op, of identificatie met kleine of grotere groepen. Dat we aannemen dat anderen net zo denken als wij of juist heel anders denken gaat voorbij aan het feit dat niemand hetzelfde denkt.

Ook de buurman niet, of je partner.

We zien er niet alleen van buiten allemaal anders uit, ons innerlijk 'zien' is ook essentieel anders.

Heel diep anders. Van een diepte die we in de regel niet van elkaar gewaar worden, omdat die aannames er zijn, en we dus de ander naar ons eigen innerlijk toe interpreteren. We kunnen niet anders; dat is de tragiek van ons menszijn, en reden van zoveel teleurstelling, kapotte relaties en verloren idealen.

Hoe je 't ook wendt of keert, we zijn vanuit menselijk perspectief enig en alleen, en zullen dat tot onze dood toe blijven.

Wat daarna komt is niet aan ons. Genade, daar kunnen we alleen op hopen.

28. HOSPICE

Michael Tymn, een Amerikaanse schrijver van artikelen en een boek over Spiritualisme, schrijft op zijn Blog een stuk over de ervaringen met hospices.

Dat bracht mij op het idee om daar ook iets over te schrijven. Zelf heb ik er geen enkele ervaring mee, maar ik raakte benieuwd in hoeverre de ervaringen van Amerikanen overeenkomen met die van Nederlanders.

Tymn schrijft over een arts, Lee Baumann die zich in Birmingham, Alabama wilde aanmelden als vrijwilliger bij een hospice. Toen hij bij zijn sollicitatie begon over zijn onderzoek naar het samengaan van wetenschap en spiritualiteit, kreeg hij te horen dat er geen enkele behoefte was aan een spirituele benadering van patiënten, en dat hij niet in aanmerking kwam om vrijwilliger te worden.

Michael Tymn zelf maakte eens een trainingsweekend mee voor hospice personeel, en daar was de beleidslijn dat er in een hospice niet gesproken wordt over spirituele onderwerpen, tenzij de patiënt er uitdrukkelijk om vraagt. Als dat zo is wordt hij verwezen naar een pastor, katholiek of protestant of een ander geloof. Ook al zou er een Spiritualist bereikbaar zijn, dan nog zou de patiënt die niet te spreken krijgen.

Toen Michael Tymn zichzelf aanbood bij twee hospices om een verhaal te houden over Bijna Dood Ervaringen, een onderwerp waar hij goed in thuis is, ontving hij niet eens antwoord.

Een lezing van een hospice medewerker over het onderwerp 'het stervensproces' ging uitsluitend over hoe mensen hun dag zinvol kunnen invullen. Geen woord over stervensbegeleiding en de spirituele aspecten van de dood. Tymn vraagt zich terecht af hoe 'zinvol' je je dag nog kunt invullen als je een paar maanden/weken van de dood verwijderd bent en lichamelijk tot weinig meer in staat. Een mooie uitspraak, maar voor wie het betreft niet altijd haalbaar.

Het blijkt dat hospice organisaties in Amerika zich niet kunnen veroorloven op geestelijk terrein een beleid uit te stippelen, behalve een ontwijkbeleid. Dat is niet zo onbegrijpelijk, want in Amerika stikt het van de fanatieke 'Born again' Christenen die als ze de kans krijgen mensen de stuipen op het lijf jagen met hun idee dat iedereen die niet gelooft wat zij geloven in de hel komt. Zo iets wil je niet voor je partner of je ouders.

Dan maar helemaal geen spirituele nadruk. Maar daarmee is in Amerika doodgaan in een hospice net hetzelfde als in een gewoon ziekenhuis. Goede verzorging, maar dat is dan ook alles.

Tymn zegt: "als ik een hospice moest runnen, zou ik in ieder geval een bibliotheek aanleggen met goede boeken over survival, zo'n 200 op z'n minst. Ik zou mensen uitnodigen die het over leven na de dood kunnen hebben, een BDE hebben meegemaakt of werkelijk onderbouwd kunnen praten over het onderwerp. Ik zou zorgen dat er DVD's gedraaid worden over BDE's en leven na de dood.

Verder zou ik iedere pastor die niet bereid is erover na te denken ontslaan.

Aan ieder de vrijheid om z'n eigen geloof te kiezen, maar als de dood zo dichtbij is wordt het perspectief anders en hebben mensen andere dingen nodig om het stervensproces rustig in te kunnen gaan."

Interessante gedachten, die de vraag oproepen hoe dat hier in Nederland geregeld is.

En niet allen in hospices.

Niet lang geleden woonde ik een lezing bij van onze huisarts die betrokken is bij een vereniging die de wettelijke kanten van vrijwillige euthanasie behartigt.

Interessant en belangrijk onderwerp, en na verloop van tijd was de zaal vol mensen goed op de hoogte van het doolhof aan wettelijke ins- en outs waar men mee te maken krijgt als men als arts gevraagd wordt mee te werken aan euthanasie.

29. SLUIPEND GIF

Zo'n dertig jaar geleden was ik met mijn jonge kinderen enkele jaren lid van een religieuze gemeenschap, Katholiek van oorsprong, maar iedereen kon er terecht. Dat was mooi, want er zijn heel veel mensen die gezelschap zoeken en richting in hun leven. De in de 60er jaren bescheiden begonnen gemeenschap groeide dan ook in enkele jaren uit tot een grote groep van gezinnen en alleenstaanden, religieuzen en seculieren, verspreid over vele gebouwen, met een centrale kerk en centrale voorzieningen voor volwassenen en kinderen.

Prachtig, zou je zeggen.

Maar waar veel mensen bijeen zijn in leven en werken zijn regels onvermijdelijk. Er was veel te doen, en dat kun je niet aan het toeval overlaten. Er was veel geld nodig, en dat moest verdiend worden. Er was behoefte aan bureaucraten zowel als aan inspiratoren, technici en bijbelkenners, kinderopvang en voorgangers.

Regels zijn er voor mensen en niet andersom, zou je zeggen. Maar regels hebben een vreemde eigenschap die we overal in de samenleving terugvinden: ze krijgen mensen in hun greep, en ze stabiliseren de macht.

En macht was er, in dit specifieke geval.

Een vrouw aan het hoofd die, niet overdreven begiftigd met bescheidenheid, de macht kreeg om het leven van anderen te besturen. Uitdrukkelijk kreeg, want macht kun je je proberen toe te eigenen, maar als anderen je vertellen dat je de boom in kunt, waar blijf je dan met je macht, toch?

Maar zoals er machthebbers zijn, zo zijn er volgelingen. Het een houdt het ander in stand.

Waar macht in het spel is ontstaat een heel merkwaardige dynamiek: er zijn mensen die zich schijnbaar moeiteloos de wet laten voorschrijven, en er zijn mensen die onder de paraplu van de oppermacht zelf hun stukje macht opeisen. Dan ontstaan het bekende verschijnsel van 'likken naar boven en trappen naar onderen'.

Macht is een onthullend verschijnsel, niet alleen voor degene die hem uitoefent, maar vooral voor degenen die hem accepteren.

Wat er in deze specifieke, zo mooi begonnen gemeenschap gebeurde was verschrikkelijk. Van idealistische mensen veranderde de groep in een stel angsthazen, waarbij niemand meer ontkwam aan de 'verdeel en heers' politiek van de bewindsvrouw en haar vazallen. Niemand wist wat er de volgende dag zou gebeuren, met het werk wat hij deed, met zijn plaats in de gemeenschap, aan tafel en in de kapel of met de plek waar hij woonde.

En niemand wist waar hij het zoeken moest als de zoveelste vernedering op hem neerdaalde. Macht is een grote verleiding. Ik wantrouw machtdragers als de pest, en niet zonder reden. Weinigen zijn sterk genoeg om hem te weerstaan als ze hem in de schoot geworpen krijgen.

De eerste jaren na ons verblijf kreeg ik vaak de vraag waarom ik zo lang ben gebleven. En daar hing dan de onuitgesproken frons aan van 'dat zou mij niet overkomen zijn'.

Je kunt het anderen niet uitleggen dat het ze zeker wèl overkomen zou zijn, met absolute ijzeren zekerheid.

Want geen mens is ongevoelig voor de uiterlijke zonneshijn van hartelijkheid en medeleven, en een zinvolle plaats in een idealistische omgeving. Geen mens is ongevoelig voor die heerlijke ervaring dat je 't even niet meer allemaal alleen hoeft uit te zoeken, met je moeizame huwelijk of je onhandelbare pubers, maar dat er mensen zijn met wie je kunt praten, die je willen helpen en die je als je valt weer oprapen. Iedereen wil nodig zijn, gewaardeerd worden, zijn leven zin geven met anderen. Iedereen wil dat anderen van hem houden.

En dat was waarom ik, en vele, vele anderen, deze gemeenschap in hun hart sloten.

Wat we niet wisten, was dat er een prijskaartje hing aan al dat moois.

Een prijskaartje, dat als een sluipend gif je haast ongemerkt ontdeed van wat je tot elke prijs moet behouden: je eigen persoonlijkheid.

Er zijn heel subtiele manieren om mensen kapot te maken. Vertel hen dat alles wat er mis gaat aan hen zelf ligt. Vertel hen keer op keer dat ze ergens 'nog niet aan toe zijn'. Vertel hen dat ze een probleem hebben zonder dat probleem te specificeren. Vertel hun geheimen door. Schaad hun vertrouwen. En bovenal: schaad hun relaties met anderen. *Schaad de Liefde.*

Het heeft mij persoonlijk vele jaren gekost om te genezen, maar ik heb er veel van geleerd.

Ik heb geleerd hoe een totalitair systeem werkt en hoe kwetsbaar mensen zijn als ze in zo'n structuur het roer uit handen geven. Ik heb geleerd hoe de dynamiek van een sekte in elkaar zit, en ik heb alle begrip voor mensen die zich daar niet meer aan kunnen ontworstelen, en voor de pijn van degenen die dat wel kunnen.

We zijn altijd minder sterk dan we denken, en ons gevoel laat ons geloven in het goede, en wil pas zien wat ons wordt afgenomen als het al te laat is.

En ook dat we minder goed zijn dan we denken, op het moment dat macht ons in de greep krijgt. 'In naam van God' is in handen van sommigen een vloek. *Macht wordt nooit meer vrijwillig afgegeven.*

Aan ieder mens de verantwoordelijkheid om nooit volgeling te worden van wie zichzelf de macht heeft toegedacht.

Blijf waakzaam.

30. LOGICA

Enige jaren geleden promoveerde iemand in Nijmegen op een proefschrift waarin 'werd aangetoond dat kinderen onvoorzichtig zijn in het verkeer'. Vermoedelijk wist u dat al, en dan hoeft u het lijvige boekwerk dus niet meer te lezen.

Maar in de wetenschap is het zo dat iets niet geldt, zolang er niet een geleerde malloot zijn licht over heeft laten schijnen. Het volstrekt vanzelfsprekende wordt dan 'bewezen', en daarmee krijgen het onderwerp en de slimmerik die het onderwerp aan het papier heeft toevertrouwd beiden status, en de universiteit subsidie voor nog meer van die onmisbare onderzoeken. Als ouders nu hun kind bij de hand grijpen als ze de straat moeten oversteken, dan weten ze tenminste zeker dat ze de wetenschap achter zich hebben. Dat is een veilig gevoel.

Aan dit geval moest ik denken toen ik las dat Brusselse bureaucraten het niet bewezen achten dat water dehydratie helpt te voorkomen. Een of andere waterboer wilde dat op zijn flesjes zetten (ook al overbodig, lijkt me) maar een Europese commissie, die

blijkbaar met de handen in het haar zit omdat zich niets belangrijkers aandient, vaardigde een wetje uit waarbij de fabrikant wordt verboden zijn wenken op het etiket te drukken. Er is, volgens de commissie, geen aanwijzing dat water zorgt dat je niet uitdroogt. Om tot die briljante conclusie te komen hadden ze 3 jaar nodig en 21 wetenschappers voor een onderzoek dat zeker vele miljoenen heeft gekost. Het doet me denken aan die andere schitterende EU besluitvorming rond het verbieden van kromme bananen en gebogen komkommers. Als we toch die europarlementariërs niet hadden zou ons leven weliswaar een stuk simpeler en goedkoper zijn, maar ook minder kluchtig. En dus vragen we ons af: What's next?

31. TIJD

Een Franse astronoom schreef: "Gezien de enorme afstanden die ons van de sterren scheiden en de tijd die het licht van een ster nodig heeft om ons te bereiken, is het beeld van de ster die wij zien het beeld zoals die ster er tientallen, honderden of duizenden jaren geleden uitzag. Pas nu komt dat beeld op onze retina terecht. We kunnen dus concluderen dat in sommige gevallen we naar een fantoomster kijken. Het is mogelijk dat die ster niet langer bestaat of ingrijpend is veranderd van kleur of grootte, waardoor onze studie van astronomie in veel gevallen de studie van een verdwenen geschiedenis is.

Als ze onszelf op een ster bevonden, en als we van daaruit konden kijken naar het leven op onze planeet, dan zouden we niet de moderne civilisatie zien, maar bijvoorbeeld de gebeurtenissen in het Egypte van de farao's."

Ik weet niet hoe het met u is, maar als ik omhoog kijk naar de sterren, dan kan ik niet laten me af te vragen of wat ik zie er nog wel is. Binnen ons visuele bereik is de sterrenhemel waarschijnlijk het enige dat ons zo opvallend verbindt met de betrekkelijkheid van onze waarneming, en het raadsel van de Tijd; door het beschouwen van de hemel hebben we deel aan het mysterie van het universum als letterlijke overkoepeling van ons korte bestaan hier op onze planeet. Tijdhouvast en leidraad, raadsel en abstractie.

Voor Spiritualisten is Tijd een relevant fenomeen om bij stil te staan.

Als we de talenten van psychisch begaafden serieus nemen - en wie van ons doet dat niet - dan hebben we impliciet te maken met het feit dat psi-verschijnselen zich niet aan de lineaire tijd houden zoals we die voor lief nemen. Wij mensen gaan in het leven van de ene naar de andere gebeurtenis, en op ons horloge is te zien dat ons leven zich chrono-logisch voltrekt en we als we van A naar B reizen we niet tegelijkertijd in A en B kunnen aankomen.

Maar wie helderziend is kan geplaagd worden door een vooruitziende blik, een gat in de logica, een sprong in het duister. Zoiemand ziet iets waar onze gemeenschappelijke tijdlijn nog niet is aangekomen, soms in onrustbarende details. En wat men kan zien moet 'ergens' aanwezig zijn.

Door de eeuwen heen hebben filosofen en wetenschappers zich het hoofd gebroken over wat Tijd eigenlijk is, en theologen vlogen elkaar in de haren over voorbestemming - bij uitstek iets wat in het verleden voor de toekomst werd vastgelegd - of vrije wil. Of we de tijd laten beginnen bij de Schepping of bij de Big Bang maakt niet veel uit. Einstein verbond Tijd en Ruimte en toonde de betrekkelijkheid van Tijd aan in zijn relativiteitstheorie. Hij en wij noemen Tijd de 'vierde dimensie'. Zonder ingewikkelde formules kunnen we daar ook niet veel mee.

Tijd blijft iets waar we allemaal vanzelfsprekend mee leven maar waarvan we de werkelijke geheimen niet hebben doorgrond.

De Amerikaanse Intelligence heeft vele jaren lang een programma gefinancierd waarbij begaafde individuen werden opgeleid om de andere helft van de mensheid, die achter het toenmalige IJzeren Gordijn te bespieden. Niet door daar om de hoek te kijken, maar door vanuit een luie stoel hun geest op verkenning te sturen. Men noemde dat 'Remote Viewing', ofwel: zien van verre. Toen het programma in 1995 werd afgebroken bleven die mensen aan de gang, maar niet meer in dienst van onheilige bedoelingen. Het bleek dat er geen grens was aan wat ze op die manier konden zien in verleden, heden

of toekomst, op aarde of in het universum, in hoofden van mensen ergens op de wereld. Onze geest is onbegrensd, en lineaire tijd lijkt een fictie.
Terwijl we in ons leven van gebeurtenis naar gebeurtenis wandelen vliegt onze geest waar hij wil; voor of achteruit.

In 1927 verscheen een boek van J.W.Dunne: *An Experiment with Time*. Dunne experimenteerde met voorspellende dromen, die hij nauwkeurig noteerde. Hij concludeerde dat Tijd - heden verleden en toekomst - op de een of andere manier niet te scheiden zijn en zich gelijktijdig afspelen. In ons waakbewustzijn ervaren de meesten van ons daar niets van, maar in dromen, helderziendheid, Remote Viewing, hypnose, als onze geest zich bevrijdt van een rationele interpretatie, staat de complete Tijd tot onze beschikking.

Dunne concludeerde dat we op twee niveaus bestaan: binnen en buiten de lineaire Tijd. Dat laatste kennen we uit de verhalen van mensen met een bijna- dood-ervaring, die vaak een overzicht van hun hele leven meemaken dat zich gelijk-tijdig afspeelt.
Eeuwigheid is Tijd-loos.

32. OVER SCEPSIS

Scepticisme is een veelbedreven levenshouding op ons onvolprezen internet. Iedereen kan zijn ei kwijt.

Ook gelovige eieren worden in ruime mate gedeponeed.
Het een roept het ander op, soms.

Dat is fantastisch, en ik leg mijn eigen eieren graag in dat grote nest van meningen en gedachten, of iemand ze nou laat uitkomen of niet.

Scepticisme is goed. Althans: geïnformeerd scepticisme.

Mensen die niet alles voor zoete koek slikken en kritisch kijken naar feiten en bewijzen, en bovenal: nadenken en zich een geïnformeerde mening vormen.

Zij zijn noodzakelijk voor de voortgang van wetenschap en het ontwikkelen van theorieën. Zonder sceptici die ons bij de les houden, zouden we allicht gewichtloos worden en de lucht in stijgen.

Dat zou jammer zijn.

Maar er is een ander soort scepticisme dat gek genoeg met 'geloof' kan worden aangeduid. Er is een bepaald soort mensen dat, als vroeger boer Hendrik Koekoek in de 2de Kamer, overal nee op zegt. Stelselmatig en per definitie.

Of het nu gaat om zulke uiteenlopende fenomenen als graancirkels, UFO's, PSI of acupunctuur:
NEE.

NEE en nog eens NEE

Bewijzen doen daarbij niets ter zake.

Onderzoek evenmin.

Zoals bij elk fundamentalistisch geloof is de zekerheid al van te voren aanwezig, met uitsluiting van alles wat die zekerheid in gevaar kan brengen.

Zulke sceptici zijn de vroomste gelovigen.

Scepsis scheelt maar één letter met sepsis. Sepsis is de medische term voor bloedvergiftiging. Daar ga je, als je pech hebt, aan dood.

Scepticisme dat voortkomt uit domheid, vooroordeel, de ridiculisering van andermans ervaringen, gebrek aan de wil tot informatie, het afwijzen van elke theorie die niet in de eigen straat past, is even dodelijk.

Het vergiftigt enthousiasme, warmte, en het gevoel voor het mysterie.

Het betwetert en keurt af. Het maait en het vertrapt.

Het groeit niet, maar het is wel besmettelijk.

33. LEEGHOOFDEN

Een categorie waar velen met hersens onder vallen. Maar daar wil ik het deze keer niet over hebben.

Het gaat hier nu even om mensen 'met zonder hersens', de fysieke, wel te verstaan.

Het artikel in Fortean Times waarop ik mij baseer heet 'Does Grey Matter?'. Een leuke maar onvertaalbare woordspeling.

In het verleden werkte ik met mensen met hersenletsel na een coma. Die zouden geen van allen hebben bevestigd dat hersens er niet toe doen. Zelfs een kleine beschadiging kan al heel veel ellende opleveren: gebrek aan coördinatie, geheugenverlies,

concentratie problemen en stemmingswisselingen, om er maar een paar te noemen. Dus als je hersens hebt: wees er voorzichtig mee en stoot je kop zo weinig mogelijk.

Maar desondanks blijken onze hersenen ook tot wonderlijke kunststukjes in staat. Er zijn mensen met een fotografisch geheugen die niets kunnen vergeten. Sommige autisten hebben dat.

Er zijn mensen die functioneren met een kogel in hun hoofd, zoals een Franse vrouw die in 1983 wakker werd met hoofdpijn en wat bloed in haar haar. Ze waste haar haar en ging weer in bed liggen.. Haar liefhebbende echtgenoot had haar in haar slaap beschoten, bleek 10 dagen en een röntgenfoto later. Behalve de hoofdpijn had ze nergens last van. De man wel: hij ging achter de tralies.

Op de TV zien we wel eens van die reality uitzendingen waar van een uitzinnig onderwerp, ongelukken bijvoorbeeld, de top 25 wordt vertoond. Pijnlijke gebeurtenissen trekken aan ons voorbij, mensen met een hekwerk voor en achter of mensen op een houten paal gespiest. Yak. Maar anders dan bij autobommen en vliegtuigongelukken overleven al die lieden de ongein, reden waarom ze de top 25 halen. Aan lijken hebben we niks. Je moet maar geluk hebben.

Zo ook Phineas Cage, een 25 jarige arbeider, die bij een explosie een stuk ijzer in z'n schedel kreeg. Boven in, onder uit. Hij genas, hoewel hij nog enige tijd hersenweefsel en bot bleef spugen. Maar hoewel hij op den duur lichamelijk weer helemaal de oude leek te zijn, had hij een nieuwe, en onaangename persoonlijkheid gekregen.

Dat zien we vaker. Het lijkt of hersenletsel een deur openzet, een enkele keer voor een zeldzame gave, maar vaker voor iets dat minder begeerlijk is. Phineas veranderde in een Neanderthaler, en dat was niet waar iemand op gehoopt had.

Hersenletsel is schadelijk voor de gezondheid.

Maar hoe kan het dan dat sommige mensen bijna niks aan hersens hebben, en toch gezond zijn?

In een documentaire uit 1982 werden mensen gevolgd die door de een of andere oorzaak nauwelijks hersens hadden. Sommigen studeerden. De vraag doet zich dan voor: waarom hebben we hersens? Is het misschien gezonder om ze niet te hebben dan om ze te bezitten in een beschadigde toestand? Het lijkt er af en toe op.

We horen vaak genoeg uitspraken dat we maar een paar procent van onze hersens gebruiken. Dat is niet waar. We gebruiken het allemaal, want alles heeft een specifiek doel en functie, alleen de opslagcapaciteit is vele malen groter dan wat we benutten.

En blijkbaar kan in sommige gevallen iemand toe met een waterhoofd, en een flinterdun laagje hersencellen.

Het hoofd past zich aan aan de omstandigheden.

Zoals Roger, die maar 5% van z'n hersens had maar een graad in wiskunde haalde.

Sommige leeghoofden ontdekken het nooit tijdens hun leven.

Pas bij een autopsie wordt het gebrek ontdekt.

Dat misschien alleen technisch gezien een gebrek was.

Wie weet wat we zelf in ons hoofd hebben.

Of niet.

34. OVER GEESTELIJK GROEIEN

Kort geleden sprak ik iemand die zich niet met mijn schrijfsels kon verenigen omdat ze niet bijdroegen aan haar 'spirituele groei'. Het ging hier om mijn persoonlijke e-zine waarin ik nooit heb gepretendeerd wie dan ook te willen helpen, verlichten, of op te tillen naar hogere regionen. Wat ik pretendeer is dat hetgeen ik te vertellen heb interessant kan zijn voor sommigen, en dat dat voor anderen niet zo is, ook prima. Ieder bepaalt het bereik van zijn intellectuele/spirituele tentakels gelukkig zelf.

Het woord 'spiritueel' begint me trouwens danig de keel uit te hangen. Iemand die mij aardig kent noemde mij voor een zaal vol mensen 'de meest spirituele persoon die hij kende'. Als ik daarentegen bij geestverwanten aankondig dat ik totaal niet spiritueel ben, word ik door niemand tegengesproken. Dat geeft aan dat er over 'spiritualiteit' en over degenen die daarover al of niet beschikken heel verschillend gedacht kan worden.

Zelf versta ik daar niets onder. Of alles, wat je wilt.

Spiritualiteit is geen paddenstoel die in iemands tuin de kop opsteekt. Spiritualiteit is een dimensie van het leven die overal aanwezig is. Het is niet iemands prestatie of onderscheidingsteken. Het is, naar mijn idee, ook niet iets wat je kunt leren, of bezitten, of je op kunt laten voorstaan.. Het is een manier van kijken naar de werkelijkheid, en dat kunnen we wel blokkeren, maar niet aanleren.

Joden hebben een uitdrukking voor goeie mensen: 'A Mensch'. Dat is niet Duits maar Jiddisj, en daar is alles mee gezegd. 'A Mensch' is iemand die de dingen waar het werkelijk om gaat in het leven verinnerlijkt heeft. Niet iemand die foutloos is, maar iemand die, met zijn menselijke beperkingen en miskleunen, een 'goed' mens is..

Ik ken zo iemand. Al 50 jaar is mijn leven verbonden met Elly, een vrouw die ongetrouwd is gebleven maar haar leven lang alles, op een vanzelfsprekende manier, heeft gedaan wat op haar weg kwam. Waren er burens die hulp nodig hadden? Een eenzame meneer op de galerij, iemand die z'n ei kwijt moest, plantjes of huisdieren van anderen te verzorgen, boodschappen te doen voor iemand die niet uit de voeten kon, Elly stond klaar. Zonder zich af te vragen of ze daar nou wel zin in had. Onopvallende medemenselijkheid.

Ze is nu 85, en heeft zelf soms wat hulp nodig. Gisteren had ik haar aan de lijn. Ze vertelde hoe leuk het was dat ze zo vaak een praatje kon maken met de chauffeur in de bus, of de conducteur in de trein. Pas had ze nog een Afghaan gesproken, en een Syriër, zulke aardige mensen. "Dat maakt het zo leuk om weg te gaan", zei ze, "ik maak altijd wel wat mee". Ze ziet het goeie in mensen, en anderen zien dat in haar, en dan gaat de hemel open.

Elly heeft nog nooit een boek over spirituele groei gelezen. Ze weet niet eens dat ze bestaan. Maar wat mij betreft heeft ze meer in huis dan iemand van al die groei-bezeten spirituele vogels die zich arm betalen aan de ene cursus na de andere, en het ene eendere boek na het andere verslinden. Zoals alle wegen naar Rome leiden, leiden de meeste spirituele wegen alleen naar jezelf. Je groeit er niet van, je verkleint de wereld tot je eigen formaat. Spiritualiteit is een woord, meer niet. Wie de betekenis wil weten hoeft alleen z'n navel te bedekken en z'n ogen open te doen.

35. DUBBEL

We waren in Lourdes.

Een bijzonder oord, dat weet ik nu uit de eerste hand.

De zeeën van paraplus en de capuchons en regencapes zaten voor de meesten de belevenis niet in de weg.

Je gaat tenslotte ook vanwege de baden en het water. Deze keer kwam het regelrecht uit de hemel.

Genezingen heb ik niet gezien. Wel oprechte vroomheid en diepe devotie.

Dat vind ik prachtig, ook al deel ik het niet.

Overall weesgegroetjes en onzevadertjes, in alle mogelijke talen, zelfs in de voor onze oren schwang schwong schwing klanken van het Koreaans of daaromtrent.

20.000 mensen die de ondergrondse kerk in luttele minuten vullen, dankzij de honderden vrijwilligers die de handgrepen van de rolstoelen uit iemands vingers rukken: invaliden opstellen in rijen van honderd.

Orde moet er wezen. Wil je toevallig bij je partner blijven dan moet je zo agressief zijn als ik, en zo vastbesloten.

Maar dan heb je ook wat. Een mis met 100 heren. Vroeger was eentje met 3 al bijzonder. Een zee van rood gekazuifelde figuren. Duizenden mensen in de processie; het late licht over de Ave, Ave, Ave Maria omhooggestoken lichtjes. Diensten bij de grot waar ze in 1858 verscheen aan dat ongeletterde meidje Bernadette Soubirous, die nu als een heilige wordt vereerd. Dáár is ze geboren. Dáár heeft ze gelopen, dáár heeft ze gewoond. Dáár heeft ze een kruisje geslagen.

Daar gaan ze weer, de rijen riksha's met oudere en jongere gehandicapten, voortgetrokken door zwart rood witte vrijwilligers, veelal van de Orde van Malta. Tegen de heuvels opgeduwd en trokken, in slagorde opgesteld. Individualiteit komt er niet aan te pas, je bent gehandicapt of je bent het niet. Twee groepen door noodzaak aan elkaar gebonden met de lijm van geduld en Christelijke naastenliefde.

Maria, nu in gips zo'n 10 meter boven de menigte, zwijgt. Wat Bernadette werkelijk heeft gezien zullen we nooit weten. De grot druipt van het water, water dat door de eerbiedige pelgrims met de

rozenkrans wordt opgedept en aan de lippen wordt gebracht. Anderen tappen het in grote hoeveelheden aan een van de tientallen kraantjes. Sommigen nemen jerricans vol mee naar huis, ze komen langs op de kofferband van het vliegveld.

Baat het niet, schaden doet het zeker niet.

Zo ook met de kaarsen: duizenden worden er gebrand, en sommigen gaan snel uit vanwege de tocht in de metalen kaarsenverblijven. Met de kaarsen de gebeden. Het leed wordt even verlicht door de hoop. Maar sterker dan de werkzaamheid van water of kaarsen of gebed is de magie van de plek; voor velen zo werkelijk is dat ze ieder jaar terugstropelen en de ongemakken van de reis verdragen. Het vertrouwde weerzien. Begroeten van Maria. Afscheid nemen van Maria, als het na een week weer voorbij is. Tot volgend jaar!

De aantrekkingskracht van de plek en de liefde voor de blauw-witte maagd zal hen als God wil het volgend jaar opnieuw leiden naar wat voor velen het brandpunt van dit aardse leven is: Lourdes.

Ik heb me als geboren protestant gevoeld als 'antropoloog op Mars', om met Temple Grandin te spreken.

Wat je als kind hebt meegekregen laat zich niet als een oude jas vervangen. Voor mij geen kruisteken en geen Ave Maria. Dat wil gewoon niet. Ik kom niet los van de Bijbelse Maria, het gewone joodse meisje in een simpel kleedje, de evangelische discipelen vissend in het meer van Galilea. Jezus in een eenvoudig gewaad zonder stralenkrans maar met een semitisch uiterlijk. Nergens blauwe ogen te bekennen.

De religieuze vieringen van Lourdes zijn een dubbel symbool: exoterisch kerkelijk machtsvertoon en esoterische volksdevotie hand in hand. De prelaat buigt zich over de zieke. De rondbuikige priester kietelt met zijn scapulier de schedel van de man in de rolstoel. Misschien ligt het aan mij dat ik Jezus en Maria niet met kerkgewaden kan verbinden. Misschien gaat het daar ook helemaal niet om. Misschien gaat het alleen om wat iedere deelnemer aan het bedevaartsspel er in zijn hart aan overhoudt.

36. GELOOF, BEWIJZEN, WERELDBEELD

Men heeft wel eens een gesprek. Goeie gesprekken zijn helaas zeldzaam, maar soms ontstaan ze spontaan, en niet altijd met degenen die al op onze eigen golflengte zitten.

Kort geleden hadden mijn partner en ik een discussie met iemand die we allebei al lang kennen, maar met wie het gesprek niet altijd wil vlotten.

Deze keer begon mijn partner over een lezing die wij gehoord hadden over Bijna Dood Ervaringen.

Onze gast - laten we hem Jan noemen - was overtuigd dat geloof in voortbestaan niets anders is dan 'wishful thinking', ingegeven door onze psychologische moeite met afscheid nemen. Dood is dood, vond hij, en verder leven doen we alleen in de gedachten van wie achterblijven, of in het werk dat we tijdens ons leven tot stand hebben gebracht. De rest is de onbewezen erfenis van onze religieuze opvoeding.

Verder pratend bleek Jan overtuigd van de puur psychologische oorsprong van religie. We hadden in de

loop van onze geschiedenis goden geschapen en die de focus gemaakt van onze ethische ontwikkeling. Feitelijk was er niets anders aan de hand dan een kapstok om een gelovige jas aan te hangen en een stok om de ongelovige hond mee te slaan.

Hoewel Jan een intelligente man is, bleek in dat gesprek hoezeer hij zelf vastzit aan z'n met de paplepel ingegeven katholieke beeld van een 'almachtige God' en hoe dat hem belet heeft om de zaak van voortbestaan en geloof eens van een andere kant te bekijken. "Daar zijn toch immers geen bewijzen voor", wist hij. "Onzin om je daarin te verdiepen want religie is alleen geloof; bewijzen zijn er niet". Ik duwde hem enige boeken onder de neus maar "hij had al zoveel te lezen". Wat ik best wil aannemen. Dit doodnormale verloop van een gesprek was in zoverre interessant omdat het zo gewoon is. Wij kennen allemaal wel een of meerdere 'Jannen'.

Velen van ons blijven hangen in wat ze ooit hebben geleerd. Of ze dat nou nog steeds belijden of er zich krachtig tegen afzetten maakt eigenlijk weinig uit. Het wereldbeeld is bepaald.

Wat ik miste in Jan's visie was de esoterische kant van religie. Van ALLE religies. Waar alle in een geloofsrichting opgegroeide mensen mee vol zijn gestopt is de exoterische kant: het dogma, de gebruiken, de gebeden, de rituelen en de maatschappelijke verbanden. Kortom: de Leer. Alles gericht op een vast stramien waarin leven en dood waren verklaard, het hiernamaals was verdeeld in hemel en hel, en gedragsregels het dagelijks leven in de voorgeschreven vorm gaten.

Maar elke religie heeft ook een andere kant: de esoterische. Een kant die niet verdeelt, maar verbindt. De kant van de ziel, van zieners en profeten, van openbaringen, mystiek, inwijdingen en contact met onze spirituele aard.

Het Christendom zit vol esoterische wijsheid: de woestijnvaders, middeleeuwse mystici, het Gnosticisme, figuren als Jacob Lorber, Meister Eckhart, Theresa van Avila of Franciscus die hun eigen ster volgden. Nu kunnen we kijken naar Pierre Teilhard de Chardin, Thomas Merton, Dag Hammarskjöld Frère Roger van Taizé en vele anderen, als mensen die het dogma hebben overstegen en ons veel te zeggen hebben.

In het Jodendom is er het oorspronkelijk oost-Europese Chassidisme dat tot zoveel innerlijke kracht heeft geïnspireerd, in de Islam zijn het de Soefi's. Hindoeïsme en Boeddhisme hebben elk hun eigen esoterische stromingen.

Vanuit die diepe universele verbondenheid met een andere geestelijke dimensie is de stap naar een spiritualistische overtuiging haast een peulenschil; niets dan 'worden wie we zijn'.

Er mogen verschillen zijn in details, maar een mystieke openbaring, een bijna dood ervaring of een astraal visioen is over de hele wereld hetzelfde. Goden hebben andere namen, maar wie bidt met het hart vindt universeel dezelfde woorden.

Vasthouden aan overleefde ideeën is vaak een kwestie van onwetendheid en teleurstelling, terwijl inspiratie voor het oprapen ligt.

37. DE GEIT

Er is een joods sprookje over een eenvoudige herdersjongen die zijn geit kwijt is. Hij zoekt de hele dag vergeefs, maar 's avonds keert de geit weer terug met een goudstuk om zijn nek. De volgende dag gebeurt precies hetzelfde: de geit gaat doelbewust op stap en tegen de avond keert hij terug, met alweer een kleine schat.

De jongen besluit de geit te volgen als hij de dag daarop weer aan de wandel gaat. Voorzichtig loopt hij achter de geit aan en ziet dat het dier onder een overhangende rots verdwijnt. Tot z'n verbazing blijkt daar een tunnel te zijn die van de buitenzijde onzichtbaar is. De geit loopt doelgericht rechtdoor en de jongen volgt hem.

Aan het eind van de tunnel is een licht, en de geit wandelt het prachtigste landschap in dat de jongen ooit gezien heeft. Hij ziet hoe een figuur de geit een goudstuk om de nek hangt, en als de geit terugloopt door de tunnel volgt de jongen hem voorzichtig naar de buitenwereld.

Thuis vertelt hij zijn vader het hele verhaal en ook wat hij gezien heeft aan het eind van de tunnel.

Vaders hebzucht is gewekt en de volgende dag gaan vader en zoon samen naar de plek waar de geit in

de rots verdween. Maar de toegang tot de tunnel is onvindbaar. Geen spoor van de geit en geen spoor van een opening. Wie niet met zuivere bedoelingen op zoek gaat naar het paradijs zal het nooit vinden.

Treffend is de overeenkomst tussen dit verhaal en de tunnel van veel bijna dood ervaringen. Zo treffend, dan het haast een dergelijke ervaring moet zijn die de basis is geweest voor dit sprookje. In beide gevallen ligt er een 'paradijs' te wachten. Maar niet voor wie met aardse bedoelingen komt. Niet voor wie goud wil bezitten, niet voor hen die naar binnen willen uit eigenbelang. Voor hen blijft de toegang onvindbaar..

De geit is een boodschapper, een middelaar. De onschuld van het dier maakt het ongevoelig voor de schat die hij draagt. Alleen de onschuld kan zo van de ene naar de andere kant gaan, zonder verlangens en zonder eisen.

De geit is de ziel die thuis is in het paradijs maar volgens de natuurwetten zijn bestaan gedeeltelijk in de stoffelijke wereld moet doorbrengen. Het is de ziel, ons wezen, dat ons vragen stelt over wie wij zijn.

Willen we alles voor niks en onmiddellijk hebben omdat het ons 'recht' is? Of kunnen we wachten tot het ons gegeven wordt? Kunnen we een vermoeden hebben van het mysterie en ons verwonderen, zonder iets te willen bezitten? Weten dat het paradijs (of de natuur, of God) er is, zonder aanspraak te maken? Veel sprookjes bevatten diepe waarheden.

38. SPIRITUALITEIT

Spiritualisten zijn spiritueel. Dat ligt besloten in het woord, en spreekt dus vanzelf.

Maar wat betekent spiritualiteit eigenlijk? En wat betekent het voor óns?

Letterlijk betekent het alles wat onze Spiritus, onze geest betreft.

Het is me opgevallen dat in van oorsprong katholieke streken velen bij het woord 'spiritualiteit' maar in één richting denken: dat wat de kerk daaronder heeft verstaan door de eeuwen heen. Heiligen waren spiritueel, en monniken. Voor gewone mensen kwam dat woord niet in aanmerking. Alsof die geen geest hadden.

Voor mensen die de kerk de rug toe hebben gekeerd heeft het woord soms zelfs een nare klank gekregen, en spirituele interesses hebben is voor hen bepaald geen aanbeveling.

Met de opkomst van de New Age-cultuur heeft het begrip spiritualiteit een nieuwe klank gekregen.

Spiritualiteit, of liever 'zingeving' is Big Business geworden, en de producenten van al dat spiritueels verdienen er miljoenen mee.

Zij zijn niet bekommerd om onze vooruitgang. Spiritualiteit is een product als ieder ander. Menigeen begint zijn eigen toko. Klanten genoeg. Men gelooft en propageert 'dat er méér is' (kan het nog vager?) en ineens is iedereen spiritueel die naar Char kijkt, of Het Tiende Inzicht van James Redfield heeft gelezen.

Met het woord spiritualiteit kun je alle kanten op. Het is in onze cultuur het ruimste, vaagste en minst bepaalde begrip waar we mee te maken hebben, en daarom valt alles wat we zo benoemen er moeiteloos onder.

Het is ook een polariserend woord. Het kan vrienden verdelen en echtgenoten uit elkaar drijven. Daar kennen we allemaal voorbeelden van. Spiritualiteit wordt dan niet gezien als een deel van ons menszijn, maar als een hobby die bedreven wordt, of een kronkel in ons verstand. Tijdverdrijf of tijdverspilling, al naar gelang.

Hangt dan de definitie van spiritualiteit uitsluitend van onszelf af?

Misschien wel. Hoewel we allemaal geestelijke wezens zijn, is de plaats die we toekennen aan spiritualiteit niet voor iedereen dezelfde. Voor de een zal het een doorlopend 'weten' zijn dat geen nadere definitie behoeft, voor een ander zit het in het beleven van bijzondere ervaringen of gewoon in iets wat hem in zijn ziel raakt, en voor een derde zal het een begrip zijn dat gelijk staat aan een zeldzame openbaring die slechts enkele uitverkorenen geschonken wordt.

Voor mij persoonlijk is de sleutel tot spiritualiteit 'verwondering'.

Ik mediteer (tot m'n schande) niet, en ik heb nog nooit een spirituele cursus gevolgd. Geesten willen zich maar niet aan mij openbaren. Ik doe niet aan Reiki en niet aan healing, en de Tarot is voor mij even Chinees als de I Ching.

Maar mijn hemel wat valt er toch veel geestelijk voedsel voor m'n voeten. Een toevallige ontmoeting, een intens gesprek, een regenboog en een heldere sterrenhemel, allemaal spirituele belevenissen. Ooit in het hart van een bloem gekeken en de geometrie bewonderd? Een insect onder de microscoop bestudeerd? Een zandkorrel?

Dat is zo goed als mediteren. Een boek, een inzicht dat niet van James Redfield maar uit mezelf komt, een verhaal of gedicht dat me raakt, een mens die me lief is, een verband dat opeens zo duidelijk wordt dat ik niet snap het nooit eerder ontdekt te hebben: dat is spiritualiteit. Ervaren dat we méér zijn dan dagelijkse beslommingen. Weten dat het leven niet alleen oneindig, maar vooral oneindig boeiend is, en dat we die rijkdom zomaar kadoo krijgen.

Het gaat niet om het doel, maar om de weg, zeggen Zenboeddhisten.
En gelijk hebben ze.

Verwondering verwijst naar een andere dimensie. Ver-wonder-ing maakt ons vatbaar voor het wonder dat besloten ligt in de manifestaties van het alledaagse. Verwondering is even stilstaan. Niet kijken maar zien.

Spiritualiteit, hoe verschillend geïnterpreteerd ook, is een weg die ruimte geeft aan wat ons overstijgt. Aan het geheim, aan het Mysterie. En vooral: ruimte aan verwondering.

39. GEESTEN - maar welke?

Het spookt niet zoveel in Nederland. In ieder geval zijn er hier niet of nauwelijks TV programma's of schrijvers die zich bezig houden met het onderzoeken van paranormale activiteit bij gewone mensen in gewone huizen.

Dat is in Engeland en vooral Amerika wel anders.

In de US heeft iedere stad wel z'n eigen ghosthunters club, en sommige van die groepen verrichten opmerkelijk en verantwoord werk.

Kort geleden kwam ik in het bezit van een DVD van de Amerikaanse serie '*Paranormal State*', over een groep studenten in Pennsylvania die zich hebben verenigd in een club die, uitgerust met veel apparatuur, kennis en ervaring, op onderzoek uitgaan bij burgers die een beroep op hen doen. Wat opvalt is de integere manier waarop ze te werk gaan, en de opmerkelijke resultaten die ze daarbij behalen. Waar nodig hebben ze een team van specialisten tot hun beschikking, waaronder een medium, een demonologist, een EVP specialist en anderen die naar behoefte kunnen worden opgeroepen. Geen sensatie in deze serie, maar gewone Amerikanen in wiens huis of bedrijf paranormale activiteit de rust verstoort en hun mentale evenwicht op het spel zet.

Altijd blijkt het daarbij te gaan om geesten die zijn 'blijven hangen' nadat ze in dat huis of op dat land zijn gestorven, en nu, om welke reden dan ook, niet verder willen of kunnen.

Het team probeert contact te leggen, vaak om 3 uur 's nachts, 'Dead Time', het uur waarop de sluier tussen deze en gene wereld traditioneel het dunst is. Geluiden worden gehoord en sensors pikken beweging op.

De interventie van het team werkt vaak naar twee kanten: de geest wordt serieus genomen maar de bewoners ook, en die voelen zich daardoor weerbaarder. Meestal is het bevel om deze wereld te verlaten en naar het licht te gaan genoeg om de bron van onrust voorgoed te laten verdwijnen.

Onlangs las ik het boek '*When Ghosts Speak*' - Understanding the World of Earthbound Spirits, van Mary Ann Winkowski. URL: www.maryannwinkowski.com

Winkowski is de persoon achter de Amerikaanse serie '*Ghost Whisperer*', die velen van ons zullen kennen.

De avonturen van hoofdpersoon Melinda Gordon (Jennifer Love Howitt) zijn gemodelleerd naar de ervaringen van Winkowski, alleen een beetje spectaculairder.

Maar het boek gaat niet over televisie. Het gaat over Winkowski's eigen langdurige ervaringen met de andere wereld. Of liever: deze wereld. Want zoals de titel al aangeeft: geen hemelse openbaringen hier, maar, net als in de serie *Paranormal State* en *Ghost Whisperer*, geesten die niet over zijn gegaan.

Ik heb het boek met veel interesse gelezen en er een hoop nieuwe gezichtspunten in gevonden die de meeste literatuur op dit gebied me niet verschaft.

Hoe komt dat? Omdat wat zij vertelt zo plausibel is. Winkowski onderscheidt meerdere soorten mediameke gaven. Sommigen krijgen inderdaad boodschappen door uit de geestenwereld. Anderen, waaronder zichzelf, heeft geen idee van wat zich 'achter de overgang naar het licht' afspeelt. Zulke mediums zien alleen aardgebonden geesten. Massa's. Overall waar energie te halen valt.

Winkowski praat met ze, en ze brengt hen naar het Licht...als ze willen. Haar ervaring: het Licht blijft een aantal dagen, tot ruimschoots na de uitvaart, in de buurt van de geest hangen.

In die tijd kan hij kiezen voor het volgende stadium. Doet hij dat - om wat voor reden dan ook - niet, dan verdwijnt het Licht. De geest zit vast in onze sfeer, tot zich een volgende gelegenheid voordoet, bv. als een medium het Licht 'maakt' en de weg wijst, of wanneer iemand anders sterft en hij gebruik kan maken van het Licht van de ander.

Net als in genoemde series hebben veel geesten 'unfinished business', en worden ze gedreven door nobele of minder nobele motieven om niet over te gaan.

Na het bijwonen van de eigen begrafenis of crematie is het voor velen moeilijk scheiden van familie, sieraden en geld, zaken, de eigen onopgeloste moord en wat niet allemaal.

Geesten zijn niet anders dan wij. Even dom, even zorgzaam, akelig of liefdevol als ze tijdens hun leven waren.

Da's niks nieuws, zeggen we dan.

Nee. Maar het verklaart, tenminste voor mij, heel veel.

Want waar zijn de geesten die informatie geven over hun bestaan aan de andere kant? Geesten (en mediums) die niet 'er is leven na de dood' willen bewijzen (sorry, maar dat weten we nu wel), maar ook een steekhoudende boodschap hebben die niet óns leven, maar hún leven betreft?

Dat is een lacune die al speelt sinds het Spiritualisme als beweging het licht zag. Sterker nog: de eerste geest die 'officieel' van zich deed spreken in 1848 in Hydesville New York was een marskramer met 'unfinished business'. Vermoord. Zo aardgebonden als wat.

Al sinds ik lid ben van een Spiritualistische vereniging verbaas en erger ik me aan de onbenulligheden waar geesten de tijd mee doden.

De boodschappen van mediums die hun eigen dikke duim voor de hemel aanzien, daar hoeven we het niet eens over te hebben. Maar de overleden grootmoeder die niks beters weet dan de groeten van opa door te geven, of de 'geestelijke' moeder die de dochter instructies geeft om toch vooral beter op zichzelf te passen, geven mij persoonlijk evenmin de zekerheid getuige te zijn van een 'spirituele' actie. Laat staan dat ik er iets van 'leer'.

Mijn brandende vraag is: zou het niet kunnen zijn dat die boodschappen komen van aardgebonden geesten?

Zielen die niks anders aan hun hoofd hebben dan het volgen van hun dierbaren, zonder een notie te hebben van wat hen en ons achter het Licht wacht? Geesten als wijzelf, niks meer, niks minder?

Ik denk het.

40. EEN ERVARING

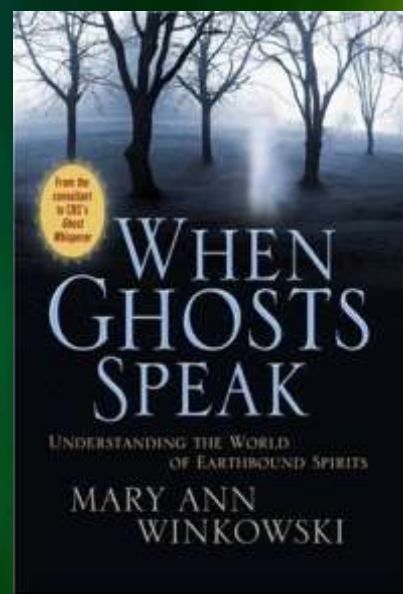
Soms lijkt het of wetenschap en spiritualiteit elkaar wederzijds uitsluiten, en ik heb nogal eens bij mensen met een spirituele inslag een soort weerzin, of in ieder geval wantrouwen tegen wetenschappers bespeurd, alsof dat allemaal totaal ongeestelijke en ongeneeslijke drammers zijn met een sceptisch bord voor hun hoofd.

Die zitten er zeker bij, maar net zoals niet alle spiritisten zwevers zijn, gaat ook dit stereotiepe beeld niet op.

Vanmiddag had ik het voorrecht te zijn uitgenodigd op de universiteit voor Humanistiek in Utrecht, waar Ilya Maso, hoogleraar wetenschapstheorie, zijn nieuwste boek presenteerde: Onsterfelijkheid - van twijfel naar zekerheid. Is er leven na de dood? Zoals de ondertitel van het boek al doet vermoeden, is prof.

Maso's conclusie een volmondig 'JA!', en wel op grond van filosofische, (para) psychologische, biologische en mediameke ervaringsargumenten.

Behalve prof. Maso gaven nog drie andere academici hun visie op ons voortbestaan: een katholieke theoloog, een parapsycholoog en een filosoof; allen professoren en voorwaar geen domme jongens.

Wat mij echter het meest trof was dat er zo'n tweehonderd mensen in die zaal zaten (de oorspronkelijke zaal was te klein gebleken), met hoofdzakelijk een academische achtergrond, waarvan velen ook nog eens humanist waren. Al die belangstellenden van velerlei signatuur waren geboeid door zoiets ongrijpbaars als voortbestaan na de dood, en niemand kreeg het in z'n hoofd om daarover te schamperen of te laten weten dat het allemaal maar een vorm van wensdenken is. Integendeel: er werden interessante en diepgaande vragen gesteld, en de discussie getuigde van waarachtige belangstelling voor het onderwerp.

Misschien is het goed als we ons realiseren dat er ook onder wetenschappers veel mensen zijn die spiritualiteit/spiritisme niet als een tijdverdrijf voor zwakbegaafden zien, maar zich eerlijk en integer inzetten om het mechanistische mensbeeld te vervangen door een ander, waarin God en geest, en alles wat daaruit voortvloeit, een plaats heeft.

41. EEN SPROOKJE VAN DE WERKELIJKHEID

Nu we zo tot over onze oren in de politieke kwesties zitten, en de discussies zich voortslepen over bezuinigingen en economische nuttigheid, alsof dat alles is waar ons menszijn om draait, komt er een sprookje bovendien.

Of liever - een archetypische vorm waarin veel sprookjes gegoten zijn.

Een daarvan is die van de Drie Broers, of Drie Prinsen, of wat dan ook.

In sprookjes van die soort is het altijd twee tegen een.

Twee broers zijn verstandig, arrogant, begerig naar roem en vooral rijkdom, en volledig overtuigd van hun gelijk.

Zij pakken een paard en vertrekken naar verre streken om naar de hand van een prinses te dingen, of een draak te

verslaan.

Onderweg beleven ze avonturen en doen ze heldhaftig, en de bedelaar en de oude vrouw, of het sprekende konijn is aan hun niet besteed. Hun materiële doel is duidelijk, en dat betekent dat de inbreng van anderen, de magische gift of de onontbeerlijke raad aan hen voorbijgaat. Tenslotte - wie het gelijk aan zijn kant heeft weet de weg en heeft geen boodschap aan de andere kant van de werkelijkheid.

Dan is daar de derde broer, de jongste, die zich onnut met de natuur heeft opgehouden, goed is met dieren, zich vermaakt met het snijden van fluitjes, zijn grote broers bewondert om hun daadkracht maar verder geen ambities heeft in materiële zin. Het leven is mooi zoals het is, en alleen als zijn broers weer eens op hem schelden voelt hij dat hij nooit zal kunnen zijn als zij, en dat is wel eens pijnlijk.

Dus besluit hij om ook een tocht te ondernemen.

Niet omdat hij gelooft dat hij de hand van die verre prinses moet veroveren, maar omdat een avontuur een welkome afwisseling is, en wie weet wat hij tegenkomt!

En zo gebeurt het.

Alle figuren die de oudere broers met harde hand uit de weg hebben geveegd, zijn voor de jongste reden om te stoppen. Hij deelt zijn brood met de bedelaar, accepteert de goede raad van de oude vrouw, en luistert aandachtig naar wat het sprekende konijn hem te vertellen heeft. En al die figuren geven hem iets, iets magisch, iets dat hem zal helpen de obstakels op zijn weg te overwinnen en zijn doel te bereiken.

Hoewel hij de waarde van zijn ontmoetingen en de gaven nog niet kan doorzien, accepteert hij ze dankbaar, want hij weet intuïtief dat hij verder moet kijken dan zijn neus lang is, en dieper moet voelen dan de oppervlakte.

Natuurlijk wint hij de prinses, die intussen de beide oudere broers als humorloze opgeblazen kwallen van de hand heeft gewezen. Maar de derde broer brengt een geheim mee: zichzelf.

Ze leefden nog lang en gelukkig.

Onze westerse wereld past in het model van de drie broers. Ons nieuws wordt beheerst door de oudste twee, die de economie en de materiële welvaart hoog op de agenda hebben gezet. Als je dan toch dood moet, dan maar liever rijk.

De jongste broer, dat zijn de anderen. De mensen die de natuur belangrijker vinden dan een dure auto, de mensen die van dieren en planten houden om henzelf, en niet om hun nut voor de economie. De jongste broer, dat zijn de mensen die dieper willen kijken dan de zichtbare werkelijkheid, en hogere ogen gooien omdat ze vertrouwen hebben in wat hen beweegt.

De jongste broer haalt maar zelden het nieuws, maar hij is ouder dan de anderen en zijn wortels liggen in de diepste grond van ons wezen.

42. SCHEDELS

Onze buurvrouw draagt een zilveren doods-kist om haar nek. Ongeveer 10cm lang, met een kruis erop. Haar idee van christelijk. Voor de meeste mensen minstens morbide.

Ons is in het verleden vaak verweten dat we als Spiritualist teveel met de dood bezig zijn en te weinig met het leven.

Waar of niet waar, in de 19de eeuw was preoccupatie met de dood een goede gewoonte, en Spiritualisten vormden daarop geen uitzondering, al zagen ze het hiernamaals wat positiever dan de meesten.

In onze tijd zijn we gewend dat hardrockers met schedels en andere symbolen van dood en geweld hun identiteit vormgeven. Ik denk dan altijd aan de man van de waterkristallen, Masaru Emoto, die rijst heeft laten bederven door er een etiketje 'sterf' op te plakken. We kunnen ons met terechte zorg afvragen wat er met onze jongeren gebeurt die zich vrijwillig behangen met helse symbolen, en hun muzikale voorkeur laten uitgaan naar dreunend zwarte aanslagen op hun aura.

Wat bezielt ze? En wat doet het met hun ziel?

Hoe komt het toch dat mensen flirten met dood en verderf, alsof het rozengeur en maneschijn is?

Ik weet het niet, en u waarschijnlijk ook niet. Psychologie schiet hier tekort.

Maar wat ik wel weet is dat er occulte krachten aan het werk zijn waar we niet te makkelijk over moeten denken.

Soms ben ik blij dat ik niet helderziend ben.

43. OUD OF NIEUW

Wie spiritueel bezig is heeft van de Kabbalah gehoord. Of je nu weet wat het is of niet, het is een bekend begrip, net als Astrologie, de Tarot of de I Ching, Reiki of Feng Shui. Naast de enkeling die ergens echt diep induikt en er alles over weet is de spirituele gemeenschap vol mensen die klokken horen luiden maar niet eens op zoek gaan naar de klepel. Dat is niemand aan te rekenen, want het aanbod is enorm en kom er maar eens achter waar jouw weg ligt te midden van al die cursussen en aanbiedingen en 'dat moet je ook eens doen's' waarmee we elkaar die weg willen wijzen.

Hoe dan ook, het is goed om je te realiseren dat elke weg ergens vandaan komt. Niet van meneer James Redfield of Dan Brown, maar van het collectieve erfgoed van de mensheid.

Een leer wordt niet bedacht (en als dat wel zo is dan moet je oppassen). Een leer groeit, vaak door eeuwenlange praktijk, denk en voelwerk, waarneming en ervaring, intuïtie, geloof, niet van een enkeling maar van meesters en leerlingen die hun ervaringen en theorieën op papier hebben gezet voor wie na hen komen en willen profiteren van het gezamenlijk gedachtengoed. Zo zijn er bibliotheken volgeschreven met wijsheid, mystiek en magische overleveringen. Zonder die boeken zou de wereld een stuk armer zijn, ook al zullen maar heel enkelen er iets van lezen.

Hoewel niet alle schrijvers van New Age literatuur laten weten dat ze teruggrijpen op oude tradities, is dat in de regel wel het geval.

Wij zijn geneigd om een leer aan een persoon te koppelen, omdat we diens hoofd op de cover van zijn boeken aantreffen, of toevallig iemand hebben horen spreken over een spiritueel onderwerp. De zo populaire 'Mindfulness' bijvoorbeeld is niet uitgevonden door Eckhart Tolle of Thich Nhat Hanh (niets ten

nadele van die mensen), maar volgens de overlevering door Boeddha zelf bedacht, en die is al een tijdje niet meer op de aarde.

Welke populaire leer of therapie je ook pakt, altijd is ie geworteld in een westerse of oosterse traditie die vele eeuwen teruggaat en door tallozen gedragen is voor hij in een nieuw en aantrekkelijk jasje in de New Age boekhandel kwam te liggen.

Iets heel nieuws bedenken is praktisch net zo onmogelijk als het ontwerpen van een Perpetuum Mobile, een apparaat dat op eigen kracht eeuwig in beweging blijft.

U denkt allicht: wat kan mij dat nu is, en niet met waar iets Begrijpelijk, maar daarom nog zoveel wordt aangerommeld en 'therapieën', consulten en gebrek aan onderscheidings- In de joodse traditie mocht met mystiek inlaten als hij de gehoopt dat de kandidaat had om 'het Heilige binnen te Ook in de exoterische traditie gekoppeld aan het verleden. en beleden was.

Tradities in de Oudheid hadden omgeven met vele rituelen en opnieuw tot leven te komen. Meesters instrueerden hun ging samen met geestelijke steeds in oosterse culturen, waar niemand denkt dat hij over één nacht ijs het Nirwana kan bereiken. En ook in ons Christelijke Westen was de praktijk van het geloof, meditatietechnieken, bidden en studeren een kwestie van levenslang-een-doel-voor-ogen.

schelen. Ik heb te maken met wat er duizend jaar geleden was. niet waar. Want het feit dat er onterecht geld wordt verdiend met cursussen heeft te maken met ons vermogen.

iemand zich in vroeger eeuwen pas 40 gepasseerd was. Dan werd er levenservaring en wijsheid genoeg gaan'.

was (en is) kennis onherroepelijk Niets ging verloren van wat gedacht

een cultuur van inwijdingen, versterving, een soort dood, om Daar werd niet licht over gedacht. leerlingen direct, en levende praktijk ontwikkeling. Zo gebeurt het nog

Maar in onze eeuw plukken we liever de vruchten dan dat we een boom planten.

Spiritualiteit is handel, en er worden miljoenen in omgezet. Die miljoenen worden niet verdiend met kwaliteit maar met kwantiteit. Esoterische producten zijn aan mode onderhevig. Levend bewijs is het 'tiende inzicht' van James Redfield uit de jaren 90. Dat 'moest' je gelezen hebben. Nu gaan ze bij het oud papier omdat ieder antiquariaat ze bij tientallen krijgt aangeboden. Ligt dat aan het inzicht? Nee, het ligt aan de mode, en aan onze weinig kritische instelling.

Een direct gevolg daarvan is dat tegenstanders en sceptici veel esoterische zaken hardnekkig voor humbug blijven verslijten. En daar hebben we dan weer onszelf mee.

Het is goed om je gedragen te weten door wie je is voorgegaan. Dat verbindt niet alleen met het verleden, maar ook met elkaar. Samen op weg zijn maakt van een groep meer dan een verzameling individuen. Dat geldt ook voor het spiritualisme.

En zeg nou zelf: is het niet veel mooier om de weg die je gaat te ontdekken terug in de tijd te volgen, hier en daar de begroeiing weggappend of een zijpad inslaand dat je verbindt met een andere tijd, een andere cultuur, een ander geloof? Beter dan dat gebaande asfaltpad dat na een paar maanden blijkt dood te lopen?

44. PARANORMALE JOURNALISTIEK

Of liever: Journalistiek van het paranormale.

Een heikel puntje.

Als er in de normale media iets paranormaals aan de orde komt is het bijna altijd op een badinerende of ridiculiserende manier. TV programma's blijven hangen in de vraag 'bestaat er zoiets als een 6de zintuig?' en schijnen die vraag nooit afdoende te willen beantwoorden. Serieuze vraaggesprekken over alternatieve geneeswijzen worden onveranderlijk opgeleukt door de beroeps-scepticus met een grote mond die de meeste aandacht vraagt en daardoor de meeste zendtijd krijgt.

Want controversie moet er wezen, dat stimuleert de kijkcijfers.

Heibel doet het beter dan serieuze voorlichting en daarom worden wetenschappers die onderzoek doen ingemaakt als kritiekloze gelovers, mediums als slimme bedriegers en alternatieve genezers als profiteurs van de menselijke zwakte.

En het zit niet alleen in wat er gezegd wordt, maar vooral ook in wat er *niet* gezegd wordt. Vooral in links Nederland is het 'not-done' om iets paranormals zelfs maar te overwegen.

Ik herinner me gegiechel bij Pauw en Witteman 'Is er dan iets om serieus te nemen??, hihih', en onlangs bij Astrid Joostens langlopende quiz 'Twee voor Twaalf' waar de goochelaar James 'The Amazing' Randi - die steeds maar weer een miljoen uitlooft voor wie zijn ongelijk kan bewijzen - op film liet zien dat alle psychische chirurgie 'dus' een goocheltruc is.

Leuk. Lachsalvo van het publiek. Zie je wel? Altijd al geweten.

Je zou denken dat mensen kritischer zijn, en misschien zouden bedenken dat simpele psychische genezers geen lange carrière als goochelaar achter de rug hebben om anderen zo te kunnen belazeren. Goochelen brengt geld op, healing meestal niet.

Onwaarschijnlijk. Erg onwaarschijnlijk.

Waarom wordt er nooit verder nagedacht, kun je je afvragen.

Maar Nederlanders zijn dan ook niet op de hoogte met de gesubsidieerde opdracht van Randi en de zijnen om de heksenjacht op alles wat paranormaal is tot z'n dood toe (die hopelijk niet lang meer op zich laat wachten) voort te zetten. De grijsaard die niet terugschrikt voor leugens en bedrog, heeft een aanhang een messias waardig; mensen die met hem overtuigd zijn dat onze beschaving ten onder gaat aan spirituele lariekoek.

Nederlanders stellen op dit gebied geen kritische vragen.

Maar waar paranormaal onderzoek vooral bestaat bij de gratie van particuliere giften en gaven, wordt het Amerikaanse 'educatie' instituut van Randi <http://www.randi.org/site/> gespekt met miljoenen, net als de organisatie CSICOP (tegenwoordig alleen nog 'CSI'), waar professionele 'debunkers' hun vernietigende werk doen en alles en iedereen onderuithalen die de paranormale kop opsteekt. Zonder overigens ooit zelf onderzoek te hebben gedaan. Te link, je zou eens ongelijk kunnen krijgen.

<http://www.csicop.org/>

Geen wonder dat het niet zo heel goed geïnformeerde publiek overtuigd raakt dat we met z'n allen in de maling worden genomen. Vergis u niet: er is een machtige beweging gaande om ons vooral niet te laten geloven in onze eigen potentie.

Een van de media-middelen is alles in het belachelijke trekken. Mediums met glazen bollen, hysterische types, spoken die Boe roepen, kleine groene marsmannetjes in vliegende schoteltjes, het is maar net welke associaties je oproept door je woordkeus. En daar zijn journalisten goed in, daar worden ze voor betaald.

Reden te meer om blij te zijn met een initiatief van Missouri State University, Amerika, waar Jason Offutt, een ervaren journalist en auteur van enkele boeken over paranormale onderwerpen, zich de volgende vraag stelde: "Als nu eens paranormale en onverklaarbare zaken met dezelfde ernst en objectiviteit zouden worden gerapporteerd als wanneer het gaat over een ongeluk of een politieke kwestie, zou dat niet heel veel uitmaken?" En Offutt, docent aan een opleiding voor journalisten, besloot er een speciale cursus voor te ontwerpen.

20 studenten schreven zich in. Op de site staan hun eerste 20 reportages van paranormale gebeurtenissen, en tegen de tijd dat u dit leest waarschijnlijk veel meer.

<http://paranormaljournalism.blogspot.com/>

Laten we hopen dat deze journalisten een begin maken met een nieuwe trend in de verslaglegging, naar waarheid en geweten.

45. ZIEN

Han G. Hoekstra (1906-1988) was een Nederlandse dichter die meer bekendheid kreeg om zijn gedichten voor kinderen, waaronder de bekende bundel 'Het Verloren Schaaap', dan om zijn werk voor volwassenen.

Met Annie Schmidt en Simon Carmiggelt maakte hij ooit deel uit van een journalisten cabaret. Veel van zijn werk is humoristisch.

Maar dat hij ook serieus kon zijn blijkt uit onderstaand gedicht, uit 'Verzamelde Gedichten' dat tot mijn favorieten behoort.

DE CEDER

**Ik heb een ceder in mijn tuin geplant,
gij kunt hem zien, gij schijnt het niet te willen.
Een binnenplaats meesmuilt ge, sintels, schillen,
en schimmel die een blinde muur aanrandt,
er is geen boom, alleen een grauwe wand.
Hij is er, zeg ik, en mijn stem gaat trillen,
Ik heb een ceder in mijn tuin geplant,
gij kunt hem zien, gij schijnt het niet te willen.**

**Ik wijs naar buiten, waar zijn ranke, prille
stam in het herfstlicht staat, onaangerand,
niet te benaderen voor noodlots grillen,
geen macht ter wereld kan het droombeeld drillen.
Ik heb een ceder in mijn tuin geplant.**

Een visueel gedicht. Bijna een geleide meditatie. Je ziet de grauwe binnenplaats met de gedumpte troep. Geen spoor van groen.

Maar de dichter heeft er een ceder geplant - in gedachten. Een van de meest indrukwekkende bomen die er zijn, hoog als de hemel.

Daarmee transformeert hij de uitzichtloze steenwoestijn tot een paradijs. Er vindt een metamorfose plaats: het aardse wordt bovenaards.

Maar niemand dan de dichter zelf ziet de ceder. Wat men ziet is wat er is.

De poging van de dichter om de grauweheid te verheffen mislukt, althans in andermans ogen.

Wat hij ziet, de denkbeeldige ceder die de hemel draagt, wortelt niet in andermans werkelijkheid.

Daarmee blijft de dichter pijnlijk eenzaam, en de ander pijnlijk arm.

Het gedicht zou je kunnen zien als een metafoor voor de kloof die gaapt tussen mensen die bijvoorbeeld een BDE hebben meegemaakt, of een openbaring, of een visioen, en alle anderen die door ontkenning of 'verklaring' de hemel uit een ervaring willen halen.

Maar de ervaring is sterker. 'Geen macht ter wereld kan het droombeeld drillen', zegt de dichter.

Al proberen velen hem met woorden om te zagen, de ceder blijft overeind.

De droom is sterker. De ceder wortelt dieper en groeit hoger, symbool van de bezieling die zelfs het meest gewone kan transformeren, voor wie ogen heeft om te zien.

46. WOORDEN

Mijn autistische vriend kijkt vaak naar de televisie zonder geluid. Niet om de handelingen te begrijpen of de dialogen te volgen, maar om de lichaamstaal te ontcijferen. In tegenstelling tot de meeste autisten is hij daar goed in. Hij heeft ontdekt dat wat mensen zeggen en wat ze aangeven met hun lichaam twee verschillende dingen zijn.

Wij registreren lichaamstaal meestal op een onbewust niveau. Luisteren doen we naar wat er gezegd wordt.

Het woord is de maatstaf, maar in de communicatie speelt veel meer mee.

Valt het woord weg, zoals bij mensen die afatisch zijn na bijvoorbeeld een hersenbloeding, dan komt de rest naar voren. Liegen tegen iemand met afasie lukt niet. Liegen tegen iemand die blind is evenmin. Zintuigen zijn rare dingen, en waar het een wegvalt wordt het andere geactiveerd. Maar we hebben woorden nodig om elkaar te begrijpen. Taal maakt van abstracties een hapklare brok, en vertaalt het subjectieve in een voor anderen verstaanbaar begrip.

Helen Keller (1880-1968) ►, de vrouw die vanaf haar 2de jaar doof en blind was, kreeg greep op de wereld toen een diepe herinnering werd getriggerd: een koude straal langs je vingers heet 'water'. Het kwartje viel bij Helen, haar ontwikkeling kwam op gang en tenslotte werd ze een van de meest inspirerende vrouwen van haar generatie.

Maar woorden hebben ook een bezwaar. Oosterse tradities wijzen ons op het gevaar van voor alles een woord hebben. Het duiden van iets, een bloem, een boom, een mens, maakt dat we blijven hangen in het woord, denkend dat we weten wat er te weten valt.

In de medische traditie kunnen we dat goed waarnemen.

Pas hoorde ik iemand op de televisie praten over het gevaar van labeltjes. "Vroeger", zei hij, "waren er rustige kinderen en drukke kinderen, dromers en luidruchtigen en onderwijzer en ouders speelden daar moeiteloos op in.

Nu is het zo dat een druk kind naar een psycholoog wordt gestuurd en een etiket krijgt van ADHD of PDD-nos of een andere fancy vinding. De volgende stap is dat zo'n kind medicijnen moet slikken en dat de hele omgeving dat kind op een manier gaat benaderen in overeenstemming met de diagnose 'probeer'.

Het magische woord dat op zich niets zegt zal de toekomst van dat kind bepalen. Want wie kijkt er langs het woord om het kind te zien, zoals-het-is?

Maar woorden loslaten en alleen waarnemen, hoe doe je dat?

Heilige dwazen wijzen ons erop dat taal ons afhoudt van de directe intuïtieve waarneming.

Veel spirituele meesters zeggen dat taal, het benoemen van alles om ons heen en daarmee het vaststellen van relaties van oorzaak en gevolg - ons inspint in de illusie van afzonderlijkheid. In de grammatica van onze talen missen we de inherente verbondenheid en eenheid van de wereld om ons heen.

We hebben er geen woorden voor.

Sufi dichter en mysticus Jalaluddin Rumi (1207-1273) geloofde dat woorden de werkelijkheid verhullen. Hij schrijft:

"Ken je een woord dat niet ergens naar verwijst?

Heb je ooit een roos geplukt die bestond uit R.O.O.S ?

Je zegt een NAAM. Ga nu op zoek naar de realiteit erachter.

Kijk naar de maan aan de hemel, en niet naar de maan weerspiegeld in het water.

Als je je wilt bevrijden van je obsessie met woorden en mooie calligrafie, zet dan één streep op papier.

Er is geen zelf, geen karakteristieken maar een stralend centrum waar je kennis kunt vinden die de profeten hebben, zonder boeken en zonder interpretatie".

Een Boeddhistisch gezegde waarschuwt ons dat we de maan kunnen missen als we ons focussen op de vinger die haar aanwijst. Ook moeten we oppassen de maan van gisteren niet gelijk te stellen met de maan van vandaag.

De maan is geen ding maar een proces.

Onze taal gedraagt zich alsof Realiteit een onveranderlijk gegeven is.

De taal van de Hopi indianen weerspiegelt die gedachte en is afgestemd op de processen in de natuur: zelfstandige naamwoorden zijn ook werkwoorden, veranderlijk, in relatie en nooit statisch. Veel fysici vertellen ons dat alles in beweging is. Panta Rei - alles stroomt, zeiden de Grieken.

Desondanks maakt onze taal steeds nieuwe statische woorden waardoor we de indruk krijgen dat alles vaststaat.

In de Zenfilosofie wordt die vastheid doorbroken door de Koan, die bedoeld is om de absurditeit van woorden te ondergaan, er als het ware los van te komen.

Als we niets kunnen begrijpen zonder woorden, dan moeten we beter leren luisteren. Luister....

One word less

One. Wordless.

(Een woord minder,

Een. Woordloos

47. GEEN KEUS

Men hoort het nogal eens als verdediging: '*Ik had geen keus*'.

De enige optie die ik had was om dat kind te verkrachten, of die mevrouw haar tasje te ontrukken. Ze wou het niet afgeven, dus wat kon ik doen? Toch?

We begrijpen allemaal wat een bullshit zo'n verweer is, maar de agressor schijnt daar niet van doordrongen te raken. Die kan het niet helpen, want hij kon niet anders.

Ook de prelaten en priesters die zich vergrepen aan kinderen vinden vaak dat ze geen keus hadden.

Ze bedoelden het goed, en van het een komt het ander. Zo gaat dat nou eenmaal.

Bij sommige mensen schijnt de logica niet verder te reiken dan het eigenbelang.

Een goeie is ook: iederéén doet het.

Iederéén krijgt een kolossale bonus, declareert veel te veel, pikt van de baas, neemt steekpenningen aan, surft uren op rekening van het bedrijf, en ga zo maar door. Grote en kleinere ethische missers waarvan niemand de schuld kan krijgen, zolang iederéén het doet.

We verschuilen ons graag achter de ruggen van anderen, en zijn die ruggen weg en staan we alleen met onze verantwoording, dan kijken we wel link uit om met oneerlijkheid in het spotlicht te geraken.

Ooit betrapte ik m'n zoon van 3 jaar op wildplassen in de hoek van een gebouw, binnen. Zijn verweer:

Jan (8 jaar) en telg van een asociale familie deed het ook. Ik was razend, en z'n hele volwassen leven heeft hij bij mijn weten nooit meer iets gedaan omdat een ander het ook doet. Dat was 3 jarige schrik, en is 40jarige winst.

Maar waarom schrijf ik dit nou?

Omdat ik net een stuk las over een moordenaar die na een straf van veel te kort op vrije voeten was gekomen en prompt een andere moord had gepleegd. Hoe bekend klinkt dat.

De vraag was, en is, en zal altijd zijn: hadden we dat kunnen voorkomen?

Nou, meent een astroloog in Amerika, dat is nog maar de vraag. Want de planeten van die man stonden heel rot toen hij geboren werd, namelijk Mars en Saturnus in een desastreuze configuratie. Die bui kon men bij zijn geboorte al zien hangen, maar toen heeft niemand natuurlijk weer opgelet.

Maar als men na de eerste moord wat alerter was geweest had men vast met een enkelbandje kunnen voorkomen dat de roep van de sterren hem te machtig was geworden.

De astroloog is daarop verschillende seriemoordenaars gaan uitpluizen en ontdekte bij allen een grote invloed van ongunstige planeten, versterkt door de zon. Al die mensen hadden dus een goed excuus, en konden het in feite niet helpen. Ze hadden, zoals we allemaal begrijpen, geen keus.

Misschien maken we 't nog mee dat een astroloog als getuige - deskundige wordt opgeroepen om Desi Bouterse en Willem Holleder vrij te pleiten en postuum Hitler, Stalin en Pol Pot te rehabiliteren.

Welke astroloog biedt zich aan om de horoscopen van zich misdragende kerkdienaren door te lichten? Iemand onder de aanwezigen?

Dank u, dank u. De paus zal voor u bidden.

48. UITSTERVEND

We moeten opschieten. Het zijn niet alleen de dieren die uitsterven. Mensen overkomt het ook. In alle delen van de wereld verdwijnen oorspronkelijke culturen, ook al blijven de mensen in leven. De druk van blanke overheersers en het agressieve geloof van witte missionarissen is een kracht waar zelfs de meest vasthoudende cultuur op den duur aan ten onder gaat. Met het verdwijnen van de leefgewoonten verdwijnen ook die magische rituelen die wij zo dikwijls als primitief en ingegeven door angst en bijgeloof hebben beschouwd, maar die in werkelijkheid objectieve studie meer dan waard zijn.

Onlangs las ik een buitengewoon boek: "*Of Water and the Spirit*", van Malidoma Patrice Somé, een Afrikaan uit Burkina Faso, lid van de Dagara stam, nu levend en werkend in California. Dat boek laat me niet los, en ik zou het dan ook iedereen met enige interesse in parapsychologie willen aanraden.

Somé beschrijft zijn leven met als hoogtepunt zijn inwijding, tot aan het moment waarop hij zijn stam definitief verliet. Het verhaal is gelardeerd met diepe inzichten, magische gebeurtenissen, onzichtbare wezens en andere dimensies. Geschreven door een begaafde man die beide kanten van de culturele medaille kent, is het een geloofwaardig en indrukwekkend verhaal. Een eye-opener. Zulke boeken zijn er meer. Ik heb er heel wat in de kast staan, van Indianen, Afrikanen, Brazilianen, Hawaiianen en sjamanen en van mensen die oorspronkelijke culturen hebben bestudeerd en er met verwondering over hebben geschreven, sommigen al twee eeuwen geleden.

In parapsychologisch opzicht schijnen wij met al onze computergestuurde onderzoeksmethoden op een strikt eenzijdige schimmel te wedden. Er wordt gekeken naar wat er aan bijzondere ervaringen is in onze Westerse samenleving, maar men heeft geen structurele interesse, geen geld en geen mankracht om ook naar oorspronkelijke culturen te kijken, waar ons gemodder met Ganzfeld en RNG's niet helemaal begrepen zou worden.

Neem een land als Brazilië - door parapsycholoog Guy Lyon Playfair het 'meest spirituele land van de wereld' genoemd, waar het wemelt van de bijzondere healers, uit Afrika afkomstige volksriten die de hoogtijdagen van het spiritisme in de schaduw stellen en psychisch begaafden die channelen voor schilders of stapels boeken 'psychograferen'. Maar parapsychologisch onderzoek is er maar weinig gedaan, en daarom weten we niet veel over wat zich daar afspeelt, behalve uit de boeken van antropologen en geïnteresseerde buitenlanders.

Op die manier is er alleen anekdotisch bewijsmateriaal. Hoe boeiend ook, wetenschappelijk gezien zet dat geen zoden aan de dijk.

Waar het voor zover ik weet in de parapsychologie om gaat, is om het vinden van theorieën en het leggen van verbanden. Individuele proeven hebben waarde als ze, eindeloos herhaald, statistisch significante resultaten geven. Maar de statistische resultaten krijgen pas werkelijk betekenis als ze kunnen worden gekoppeld aan menselijke ervaringen. Of andersom.

Als mijn buurman een bijna dood ervaring heeft is dat interessant, maar pas als ook honderdduizend andere mensen soortgelijke ervaringen hebben kan worden gekeken naar overeenkomsten en verschillen, en kan er een theorie worden geformuleerd.

Tot zover de open deuren.

Waar ik naar toe wil is een - sorry - niet wetenschappelijk geschoold pleidooi voor een duik in de verworvenheden van andere culturen. Voor het te laat is. Misschien samen met open-minded antropologen, biologen en vooral met de etnische bevolking zelf. Met mensen die uit ervaring weten waar het over gaat. Met mensen die dingen mee hebben gemaakt in een andere cultuur die ze niet konden verklaren. Met mensen die daar boeken over hebben geschreven, in een poging vast te leggen wat ze weten.

Ik besef maar al te goed dat zulke documentatie zelden wetenschappelijke waarde heeft volgens de hoogstaande criteria van de Westerse parapsychologie. Je kunt niet alles hebben.

Maar waar het wel toe kan leiden is een verruiming van het enge Westerse denken. En die ruimte kan leiden tot een nieuw spoor, een nieuwe gedachte, en een ander verband. En verbanden leiden naar patronen. Voor zover ik kan bedenken is dat van belang.

Soms lijken parapsychologen op spiritisten, die voortdurend willen blijven bewijzen dat er leven na de dood is, een bewijs dat nooit te leveren is op een voor iedereen bevredigende manier.

Parapsychologen zijn vaak doende met zo'n zelfde missie: het bewijzen van een beperkt aantal statistische waarheden. We weten allemaal dat die bewijzen onder vuur zullen blijven liggen, want zo is de aard van de mens.

Persoonlijk denk ik dat een andere benadering geen kwaad zou kunnen, naast de bestaande methodieken.

De hele wereld is ons speelveld. Ons land kent intussen honderden nationaliteiten. Onder hen moeten veel mensen zijn die iets kunnen vertellen over bijzondere menselijke ervaringen in *de eigen* cultuur, waar die ervaringen misschien helemaal zo bijzonder niet zijn. Al is het alleen maar om weer eens wat verwondering in het wetenschappelijk denkraam binnen te halen.

Wie weet kan het de blik verruimen en de weg verbreden.

49. BOEKENGEK

Niets mooiers dan ongelimiteerd tijd in een antiquariaat. Niet even tussendoor, maar een paar uur, als het zo uitkomt. In iedere stad waar ik kom weet ik op z'n minst de Slegte te vinden, ook al weet ik er verder de weg niet.

Wanneer ik in het centrum van mijn woonplaats Nijmegen ben moet ik er altijd even langs. Dan scan ik met een scheef hoofd de titels en haal er tussenuit wat m'n aandacht trekt, zodat ik het boek door kan bladeren. Meestal, maar niet altijd, gaat het dan de kast weer in.

Ook als ik geen boek heb gekocht hou ik er in ieder geval een stijve nek aan over.

Kort geleden kocht het filiaal een kolossale hoeveelheid esoterische boeken in uit een nalatenschap. Van alles wat, van Urantia tot de

Course in Miracles en van Mazdaznan tot Rozenkruisers. Mijn versie van Luilekkerland.

Een keer of vijf ben ik erheen gegaan en er beladen weer uitgekomen, want steeds was er wat nieuws te vinden.

Intussen vroeg ik mij af wie die man was die mij en vele anderen zoveel plezier bezorgde. Veel boeken leken ongelezen. Hij was te vroeg doodgegaan, concludeerde ik. Een mede-alleseter, die meer kocht dan hij kon verlesen.

Waarom een man? vroeg de kassière, waarom geen vrouw?

Gutfeeling, legde ik uit, en ik bleek gelijk te hebben.

Jammer jammer dat we elkaar nooit hebben ontmoet, die man had ik willen kennen.

Het leven van een boekengek is vol verrassingen.

Een tijdje geleden stond er naast mij bij De Slegte een man met een bedachtzaam uiterlijk die mooi rechtop met zijn handen langs de boeken ging, langzaam, alsof hij aan het healen was. Natuurlijk was ik verbaasd, en ik sloeg hem een tijdje nauwlettend en geamuseerd gade.

Na een kwartiertje zei hij: "Nee, niks deze keer". Natuurlijk kon ik mijn mond niet houden, en ik vroeg hem wat hij in vredesnaam aan het doen was geweest.

Hij legde me uit dat hij een medium was, en dat hij voelde of er een boek 'in zijn richting wilde' en dus voor hem bestemd was. Daartoe hoefde hij geen titels te lezen zoals elk ander, maar ving hij de juiste vibraties op, op de manier die ik enige tijd had bespied.

Ook boeken die onzichtbaar achter de rij waren gevallen kon hij zo 'scannen'.

Ik was geïntrigeerd, en we raakten aan de praat. Op deze manier had hij al menige mooie vondst gedaan, vertrouwde hij me toe, maar deze keer, helaas, geen boek dat bij hem moest zijn.

Met een knikje verdween hij uit het zicht.

Altijd leuk, zo'n ontmoeting.

50. IN DE BUS

Kort geleden zat ik in de bus van de stad naar huis, een ritje van 20 minuten. Schuin tegenover mij zat een man van een jaar of 40, aan wie ik geen enkele aandacht besteedde, want mijn neus zit als het even kan altijd in een boek.

Bij de volgende halte kwam de man naast me zitten. Die rijdt liever niet achteruit, dacht ik.

Maar dat bleek de reden niet de zijn. "Ga je vaak met de bus?" vroeg hij.

Ik ben geen zomaar-prater, maar negeren wil ik ook niet. "Ja", knikte ik niet onvriendelijk, en dook weer in m'n lectuur. "Ik ook", sprak de man, na een korte pauze, waarin hij blijkbaar hoopte dat ik de tegenvraag uit mezelf zou stellen. Die man is een volhouder, dacht ik.

"Ik praat graag met mensen in de bus", voer hij voort. "Waarom zouden we allemaal stommetje spelen? Dat is toch nergens goed voor?"

Ik moest hem gelijk geven. En dus deed ik het boek in m'n tas en ging er voor zitten.

Het bleek een leuke man, met een opdracht. "Ik praat altijd met vreemden", zei hij, "in bussen en treinen.

Het interesseert me waar mensen vandaan komen en waar ze naartoe gaan. Heb jij dat niet? Meestal raak ik wel in gesprek. En daar heb ik nooit spijt van".

Nu begon ik op te warmen, want zelf heb ik ook leuke ervaringen met wildvreemden in het openbaar vervoer. Die zijn me stuk voor stuk bijgebleven, hoewel het initiatief nooit van mijzelf uitging.

Samen verbaasden we ons over het feit dat niemand iets tegen z'n buurman zegt, maar zodra er vertraging is, of gedoe met een passagier, dan voelt iedereen zich ineens verbonden en komen de tongen los.

Waarom dan niet als er géén aanleiding voor is? Is het angst om je belachelijk te maken? Angst voor afwijzing? Vrees voor een levensgeschiedenis die als een lawine over je heen rolt?

Of gewoon onverschilligheid?

Zijn halte naderde voor we dit wonderlijke raadsel hadden opgelost. We namen vriendschappelijk afscheid.

In de twee haltes die ik nog te gaan had mijmerde ik over onze korte ontmoeting.

Maar nog steeds houd ik m'n mond in de bus.

Niet omdat anderen me niet interesseren. Het komt er gewoon niet van.

